SUMAR

CPSF ANTICIPAŢIA - CASETA REDACŢIEI

CPSF ANTICIPAŢIA - colecţia de povestiri SF
www. anticipatia.kogaion.net
Revistă editată de:
Fundaţia SocRaTeE, Preşedinte: Alexandru Mironov
Asociaţia Tinerilor Jurnalişti şi Protecţia Mediului Dolj
Preşedinte: Viorel Lazăr (lazarviorel@yahoo.com)
Redactor-şef: **Aurel Cărăşel (aurel_carasel@yahoo.com)**
Redactori: **Dodo Niţă, Arthur Codrescu, Marius Ghergu, Ion Ilie Iosif, Dan Mihăilescu, Sorin Repanovici**
Grafică coperta 1-2: **Marius Ghergu**
Grafică interior: **Marius Ghergu**
Tehnoredactare: **Mihaela Lazăr**
Machetare coperte: **Octavian Mitrică**
Adresa redacţiei: **Str. Anton Cehov nr. 8, cod 011998, sector 1 Bucureşti**
Telefon: **021-2223048/ 021-2313224/ 021-2227636**, *Fax*: **021-2227636**
ISSN 1220-8620

AVENTURĂ ÎN TEMPLUL REGINEI

Aurel CĂRĂŞEL

Cu revista "Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice", am făcut cunoştinţă prin 1970, când am dat peste un număr al ei în biblioteca unui coleg. Pe atunci, citeam SF, dar nu era ceea ce se cheamă un cititor împătimit: iubeam mai mult textele de aventuri şi policierurile, dar eram fascinat, realmente, de Jules Verne.

Contactul cu revista de buzunar mi-a schimbat ideea generală pe care o aveam despre SF şi m-a determinat să devin un cumpărător constant.

Încă de pe atunci, era foarte greu să găseşti exemplare mai vechi de un an, cât despre prima sută de numere nici vorbă să te gândeşti măcar la achiziţii! Aşa că am reuşit să lecturez textele apărute în paginile lor abia după 1990, când, treptat, "Colecţia..." a început să reapară... pe tarabele bouquin-iştilor şi pe standurile anticariatelor. În 1991, am citit celebra nuvelă "Inimă de ciută" (mai ţineţi minte? - ideea unui transplant de cord de la animal la om, în 1955!!!), iar în 1992 am reuşit să cumpăr **numărul prim**, unde am făcut cunoştinţă cu personajele şi aventurile "Meteoritului de aur". Este probabil că, la vremea ei, proza d-lui Octavian Sava va fi schimbat destinele mai multor amatori tineri de SF. Cert este că, după 47 de ani, ea mi se părea extrem de proaspătă şi de apropiată de sufletul adolescentului care locuise, cândva, în interiorul meu. Una peste alta, mi-a plăcut şi i-am mulţumit, în gând, autorului ei. În gând, deoarece nu credeam că se mai găseşte printre cei vii.

Înţelegeţi, aşadar, stimaţi cititori, ce surpriză am avut când, la puţin timp după ce am preluat realizarea revistei "Anticipaţia", l-am auzit pe dl. Mironov spunînd că... l-a descoperit pe Octavian Sava, autorul textului din fabulosul număr unu! şi nu numai că a vorbit cu el

(lucrează, încă, la TVR1), dar l-a şi convins să îi încredinţeze spre publicare un al doilea text. Şi asta se întâmpla aproape imediat după ce numărul 571 a reluat (cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la apariţie) "Meteoritul de aur". Nu intenţionez să vă dezvălui nimic din subiectul noii nuvele a d-lui Sava, pentru că vreau să vă las întreaga plăcere a reîntâlnirii cu un stil care a rămas, asemenea unei amintiri proaspete, pe raftul din faţă al bibliotecii oricărui SF-ist din România. Doresc numai să subliniez că naraţiunea pare coborâtă direct din prozele verniene ale începutului de secol XX, atunci când eroii se confruntau cu aventuri uimitoare, bazîndu-se doar pe ajutorul raţiunii şi al unei tehnici care era departe de a fi dominantă şi incomprehensibilă.

Lectură plăcută, într-o aventură care ne reîntoarce pe cărările Africii Negre, printre piramide, sfincşi, faraoni şi jefuitori de morminte...

OCTAVIAN SAVA

1928.01.02 - Se naşte în Bucureşti, într-o familie de intelectuali.

1946 - Se înscrie la Facultatea de Medicină. Renunţă în anul VI şi urmează Facultatea de Limbă şi Literatură Română.

1947-48 - Începe colaborarea la „Ora şcoalei".

1949 - Este angajat ca redactor la Radio. Ocupă diverse funcţii, ajungând redactor-şef adjunct la „Redacţia Culturală". Răspunde de „Emisiunea pentru copii", „Satiră şi umor", „Teatru la microfon".

1951 - **Tartarin din Tarascon** - adaptare după romanul omonim al lui Alphonse Daudet. Primul serial realizat de Radiodifuziunea Română; muzica şi regia Titi Acs.

1955 - **Meteoritul de aur** - proză SF, care inaugurează Colecţia de Povestiri Ştiinţifico-Fantastice.

1956 - **Nota zero la purtare** - teatru. Piesă scrisă împreună cu Virgil Stoenescu. S-a jucat în mai toate teatrele din ţară, în ţările vecine şi în China. Regia: Ion Lucian. Peste 1000 de spectacole, timp de 35 de ani.

1959 - **Drumeţii veseli** - primul concurs radiofonic de cultură generală.

1962 - **Post restant** - scenariu de film. Regia Gh. Vitanidis.

1963 - 65 - **Aventurile echipajului Val Vârtej** - primul serial TV românesc. Muzica: Titi Acs. Regia: Cornel Popa.

1964 - Transferat la Televiziunea Română. Redactor-şef adjunct, apoi redactor-şef la departamentul de Varietăţi, Teatru TV.

1964 - **Doi băieţi ca pâinea caldă** - scenariu de film. Regia: Andrei Călăraşu.

1970 - Răspunzător de partea umoristică a programelor de **Revelion.** Scrie numeroase skeciuri, monologuri, cuplete, multe în colaborare cu Dan Mihăescu, Grigore Popp, Mihai Maximilian. Interpretate de mari actori: Toma Caragiu, Radu Beligan, Stela Popescu, Tamara Buciuceanu, St. Bănică, Dem. Rădulescu, Al. Arşinel etc.

1978 - **Primul pas** - scenariu TV. Prelucrare după Nicolae Ţic. Regia: Tudor Mărăscu.

1980 - **Inimă fierbinte** - scenariu TV. Regia: Olimpia Arghir.

1981 - **Fericirea noastră cea de toate zilele** - scenariu TV. Regia: Olimpia Arghir.

1983 - **Zorile** - scenariu TV. Regia: Dan Necşulea.

1984 - **Destine şi Iubiri** - teatru. Piesă jucată la Teatrul Naţional din Botoşani. Regia: Const. Dinischiotu.

1985 - **Traseul** - scenariu TV, în colaborare cu Mirel Ilieşu. Regia : Mirel Ilieşu.

1988 - **Mama** - scenariu TV. Regia: Eugen Todoran. Multe din aceste scenarii TV devin piese de teatru pentru amatori, tipărite în Colecţia Institutului de Cercetări Etnologice.

1988 - **În fiecare zi mi-e dor de tine** - scenariu de film; regia Gh. Vitanidis.

1990 - Versurile cântecelor şi cupletelor musicalului **Idolul şi Ion Anapoda,** adaptare TV după G.M. Zamfirescu. Regia: Const. Dicu.

1991- **Îl vor osândi juraţii?** - scenariu TV după schiţa „Gheorghe Cătălina" de Gala Galaction.

1992 - **Furtul secolului** - teatru. Piesă jucată la Teatrul Naţional din Cluj. Regia: Olimpia Arghir.

1993 - **A doua cădere a Constantinopolului** - scenariu de film; regia: Mircea Mureşan.

2000 - **Nota zero la purtare** - musical. Compozitor - Marius Ţeicu. Jucat la Teatrul "ConstantinTănase", regia Ion Lucian, dar şi la Teatrul "Luceafărul " din Iaşi.

2001 - **Divanul persian** - musical după Mihail Sadoveanu. Compozitor Marius Ţeicu. Jucat la Teatrul Naţional din Timişoara. Regia: Cezar Ghioca.

2002 - **Val Vartej şi Vasul Fantomă** - teatru pentru copii. Piesă jucată la teatrul "Excelsior". Regia: Ion Lucian.

2005 - **Omul care a văzut moartea** - musical după Victor Eftimiu.

Compozitor: Marius Ţeicu. Piesă jucată la Teatrul "Constantin Tănase". Regia: Const. Dicu.

2005 - **Leac pentru chelie -** farsă radiofonică; regia: Vasile Manta.

2005 - **Cazul Beilis, filmul unei nelegiuiri** -roman, apărut la Editura „Hasefer".

2005 - **Estera -** musical. Compozitor: Marius Ţeicu. În repetiţie la TES. Regizor: Dominic Dembinski.

Octavian SAVA

CUVÂNTUL AUTORULUI

Mi-am început la Radio modesta dar îndelungata mea carieră. Îmi amintesc şi acum, cu nostalgie, momentul când am intrat pe sub bolţile de la Liceul „Sf. Sava", îmbrăcat într-un prăpădit loden verde, cumpărat pe puncte şi devenit aproape modă, cum sunt astăzi blugii, dar nu din motive de eleganţă, ci de sărăcie. La „Sf. Sava", funcţiona în acea vreme radiodifuziunea, vechiul studio fiind bombardat. Aveam 21 de ani şi făceam întâiul pas în prima mea slujbă. Într-o sală de clasă, prefăcută ad hoc în redacţie, l-am întâlnit pe Virgil Stoenescu. El avea să devină maestrul meu într-ale scrisului radiofonic şi, curând, colaborator apropiat. Puţin mai târziu, l-am cunoscut şi pe Octav Pancu-Iaşi. Era mai tânăr decât mine, dar a avut o influenţă enormă asupra mea, atât ca şef, dar mai ales ca prieten nedespărţit.

Dar nu numai cei doi amintiţi până acum mi-au fost magiştri. Am întâlnit, atunci, la Radio nişte stele de primă mărime, cărora, spre jena mea, le-am devenit chiar şef. Îi amintesc aici pe Mihai Zirra, pe Costache Moruzan, pe Paul Stratilat, pe Paul Urmuzescu, pe Romeo Chelaru şi *at last but not least*, pe bătrânul, dar veşnic tânărul meu amic de-o viaţă - Ion Vova. Îi rog pe cei care am uitat să-i pomenesc, şi sunt destul de mulţi la număr, să mă ierte şi să fie convinşi că-i port în inimă.

Chiar dacă, ulterior, am fost transferat la Televiziune, pot spune, cu toată sinceritatea, că de Radio nu m-am despărţit niciodată şi că acolo mi-am petrecut cei mai frumoşi ani ai vieţii.

Astăzi, vin în faţa dumneavoastră cu o comedie. O comedie, în aparenţă, poliţistă. De fapt, aş zice eu, una de moravuri contemporane. Nu m-am îndepărtat cu ea de stilul meu obişnuit. Am folosit un strop de lirism, o satiră blândă şi o replică, pe cât mi-a fost posibil, spirituală. Am încercat să cultiv acelaşi gen de teatru căruia i-au dat strălucire înaintaşii mei: Tudor Muşatescu, Mircea ştefănescu şi profesorul meu de limba română de la liceu, Mihail Sebastian.

Când am spus "cultivat", n-aş vrea să înţelegeţi că am ajuns la nivelul lor. N-am apelat la "teatrul absurd", pentru că l-au epuizat, cu talent, Ionescu şi Becket, şi nici la experimente sau inovaţii de ultimă oră, care de obicei chiar durează numai o oră.

Poate veţi observa că am deprins ceva şi de la venerabila doamnă Agatha Christie. Ca şi ea, adun la final toate personajele suspecte pentru a dezvălui cine e criminalul. Dacă doreşte să mă acuze de plagiat, n-are decât s-o facă. La cât durează la noi un proces, nu mi-e frică. Sunt judecaţi în libertate marii delapidatori. Ei, ce poate să păţească un amărât de plagiator?

O publicaţie afirma recent despre mine cum că aş scrie pentru spectatori. Dar pentru cine să scriu? Pentru mama? Fără public, m-aş socoti total inutil. Iar ideea că voi fi apreciat abia de generaţiile viitoare mi-e străină. Credeţi că mă voi simţi mai bine acolo Sus sau... acolo Jos, dacă viitorimea o să mă aprecieze sau nu?

Cu scenariul de astăzi revin la prima mea dragoste - Radio-ul. Numai că, spre deosebire de celelalte iubiri ale mele, care, revăzute azi, au feţele ridate, ochii lipsiţi de strălucire, osteoporoză şi dantura înlocuită, prima iubire este tot înfloritoare, sprintenă, plină de viaţă, ba chiar mult mai frumoasă decât atunci când un tânăr de 21 de ani trecea pe sub bolţile de la „Sf. Sava", îmbrăcat într-un loden achiziţionat pe puncte.

COMOARA DIN TEMPLUL REGINEI

Octavian SAVA

CUTIA CARE NU SE DESCHIDE

Pe Ion Spineanu, profesorul meu de geografie de la Universitate, l-am găsit acasă în bibliotecă, învăluit într-un nor de fum străveziu. Am fost mirat. Ştiam că nu fumează. Fumul însă nu mirosea a tabac, ci dimpotrivă răspândea o aromă plăcută de mosc. L-am văzut adesea pe profesor arzând un beţişor într-un mic suport de argint. Din vârful lui se ridica un fir subţire de fum ca o pulbere fină, care apoi se lăţea, pătrunzând până în colţurile cele mai îndepărtate ale încăperii înţesate cu cărţi. Tomuri vechi sau mai noi se înghesuiau pe rafturile bibliotecii întinse de-a lungul celor patru pereţi, ocupau puţinele scaune, erau aşezate pe masa de lucru sau aşteptau chiar pe jos. Unul din rarele luxuri, pe care şi le permitea profesorul, era acela de a citi în atmosfera de parfum delicat, creaţie a meşterilor din Ceylon.

În momentul în care am intrat, Spineanu se uita se uita la o fotografie veche, îngălbenită de vreme. După salutul de rigoare, m-am apropiat de el, să văd şi eu fotografia. În imagine, erau trei tineri, purtând pe cap căşti coloniale şi îmbrăcaţi în pantaloni scurţi. Îndărătul lor, se profilau siluetele celor trei piramide de la Gizeh şi a Sfinxului care le veghea.

-Care din trei, crezi că sunt eu? mă întrebă Spineanu surâzând.

-Cel din dreapta, am răspuns, sigur de mine.

-Te înşeli! Cel din stânga. La mijloc e Bursuc, colegul meu de şcoală, iar cel din dreapta este Burton, care încă de la vârsta aceea tânără preda fizica la Oxford.

-M-am înşelat pentru că în poză purtaţi barbă. De când vă cunosc eu, aţi umblat totdeauna ras.

-E adevărat. Purtam barbă, din cauza unui pariu cu Bursuc.
Nu-mi venea să cred că un om atât de serios ca Spineanu ar fi putut umbla neras din pricina unui pariu.

-Ei, e o poveste întreagă, mărturisi profesorul zâmbind. O poveste din tinereţe.

-Mi-o istorisiţi şi mie? Rostisem cuvintele cu o voce atât de rugătoare, încât profesorul nu rezistă. Spineanu închise ochii şi păstră o clipă de tăcere, ca să-şi adune gândurile. Presimţeam că voi afla o mare taină.

Cu glas molcum, profesorul începu să povestească:

-Nu eram mai în vârstă decât eşti tu acum. Ca şi tine, fusesem numit asistent. Profesorul meu primise o invitaţie la un congres de egiptologie, ţinut la Cairo. Cum se simţea prost cu sănătatea, îmi transmisese mie invitaţia. În vremea aceea, erai obligat să-ţi obţii licenţa atât în istorie, cât şi geografie. Deci eram, oarecum, în domeniu. Am plecat la Cairo, am făcut o vizită protocolară la piramide, am vizitat destul de rapid Valea Regilor şi am ascultat multe conferinţe interesante, dar şi cam tot atâtea foarte plicticoase.

Dintre toate, s-au distins comunicările despre descoperirea mormântului lui Tutankhamon. Ne-a fermecat prelegerea lui Carter, cel care, asistat şi finanţat de lordul Carnarvon, excavase mormântul şi adusese la lumină toate comorile dinăuntru. Nici unul dintre participanţii la conferinţă nu aveam cum să bănuim şirul de nenorociri ce avea să se abată asupra celor doi arheologi şi, mai ales, asupra lui Carnavon.

Am îndrăznit să-l întrerup pe profesor:

-Am citit şi eu câte ceva despre *Blestemul lui Tutankamon,* dar n-am ştiut niciodată ce e adevărat şi ce nu.
-Ziarele au făcut atunci şi nişte asociaţii incidentale, în căutare de senzaţional, dar unele fapte au dat de gândit. Este o realitate că pe mormântul tânărului faraon se afla o inscripţie: *"Aripile morţii îl vor atinge pe cel care va profana mormântul faraonului"*. Şi, dacă e vorba de coincidenţe, în cazul respectiv au acţionat din plin. Astfel, în luna februarie, intrând în camera funerară, lordul Carnarvon a fost înţepat de o insectă. Obrazul i s-a umflat, a făcut febră şi la 6 februarie a decedat, fără ca autopsia să poată determina cauza morţii. Câteva luni mai târziu, fratele vitreg al arheologului se sinucide într-o criză de demenţă. Nu trece multă vreme şi Lady Elisabeth Carnarvon îşi urmează soţul în mormânt. Cauza decesului? O misterioasă înţepătură de insectă. Blestemul sau coincidenţa nu îşi contenesc mersul fatal. Richard Bithel, secretarul lui Carter, care participase şi el la expediţie, moare subit. Nu trec nici trei luni şi tatăl lui Carter se aruncă de la fereastra apartamentului său. Curând ziarele încep să anunţe şi pe a 30-a victimă,

deşi legătura acesteia cu mormântul era foarte discutabilă. Dar gazetele îşi măreau tirajele în mod vertiginos. Am făcut o paranteză cam prea lungă şi m-am îndepărtat de povestirea mea.

-Tot ce mi-aţi spus a fost foarte interesant, dar aştept cu nerăbdare să-mi povestiţi despre propria dumneavoastră aventură.

Profesorul zâmbi şi mai aprinse un beţişor aromat.

-Unde am rămas ?

-La congresul de la Cairo.

-Da, acolo l-am cunoscut pe Barthalomew Irving Ferguson.

-Al treilea din fotografie ?

-Nu, acela era Burton. Ai răbdare, am să ajung şi la el. Ferguson era un tip destul de ciudat. Deşi încă tânăr, scăfârlia lui era împodobită doar de câteva fire de păr zburlite. În rest, toată podoaba capilară îi dispăruse într-un mod cu totul prematur. O pereche de ochelari rotunzi, cu multe dioptrii, stăteau călare pe un nas scurt şi mereu transpirat din cauza soarelui ucigător al Egiptului. Lentilele groase măreau greutatea ochelarilor care lunecau pe nasul scurt şi umed ca pe un tobogan. Când ajungeau prea jos, Ferguson nu mai vedea şi se speria că a orbit. Măsura aproape doi metri, dar era slab de i se puteau număra coastele sub haina cadrilată, de care nu se despărţea niciodată, chiar când temperatura depăşea simţitor 40 de grade. Avea un mers săltat, ridicându-se mereu pe vârfuri, de parcă nu i-ar fi fost de ajuns cât era de înalt. Altminteri, trebuia să recunosc că era tobă de carte, cu serioase cunoştinţe în mai toate domeniile. Cam în a treia zi a congresului, după ce ne împrietenisem, el nu veni să asiste la conferinţe şi rătăci toată dimineaţa în bazar, în căutarea unei antichităţi autentice. Se reîntoarse spre prânz şi mă găsi în restaurantul în care participanţii la congres luau de obicei dejunul. Cumpărase o cutie metalică, pe care erau turnate diverse figuri de zeităţi şi, exultând de bucurie, îmi explică autenticitatea obiectului, o absolută raritate printre kitchurile care nu erau mai vechi de două-trei luni, în ciuda neguţătorilor care se jurau că sunt cel puţin de pe vremea lui Ramses. Ferguson susţinea sus şi tare că obiectul era precis original şi provenea dintr-un străvechi mormânt, datând cu mult înaintea naşterii lui Hristos. Din cauza uscăciunii deşertului, metalul nu ruginise şi, după ce fusese bine curăţat de nisip, părea ca nou. Curiozitatea principală a acestei cutii era că nu putea fi deschisă. Dacă o scuturai, dinăuntru răzbătea un zgomot ce indica prezenţa unui obiect. Întrebarea era cum de ajunsese obiectul înăuntru, din moment ce nu se putea vedea urma nici unei crăpături care să dea de bănuit că ar exista vreun capac. Primul gând a fost că obiectul se afla în cutie atunci când fusese turnată. Dar cum rezistase la temperatura de topire a

metalului şi cum de nu se lipise de pereţi?

Ferguson şi cu mine o întoarserăm pe toate feţele şi o cercetarăm cu mare atenţie, dar nu descoperirăm nimic. Apoi pipăirăm fiecare basorelief, reprezentând altă zeitate. Era acolo Amun, ţinând în mâini cârja şi biciul, simbolurile suveranităţii. Alături se găsea Anubis, cel cu cap de câine sau de şacal, patronul mumificatorilor. Nu lipsea nici Bes cel care, în ciuda aspectului său grotesc, cu picioare strâmbe şi cap monstruos, era considerat drept un zeu blând, dornic de muzică şi petreceri, paznic al femeilor în timpul naşterii, totdeauna pregătit să le apere de duhurile rele. Hathor îşi avea şi ea locul ei. Fiică a zeului-soare Ra, zeiţă a dragostei şi a bucuriei, era înfăţişată ca o femeie al cărei cap era împodobit cu coarne de vacă. Între coarne purta discul solar. Un zeu mai puţin important din panteonul egiptean, Aker, nu era nici el uitat. Aker păzea cele două porţi ale lumii subterane, cea de la răsărit şi cea de la apus, şi era reprezentat având două capete, fiecare privind în direcţia opusă.

După nenumărate încercări nereuşite de a deschide cutia, nici eu nu ştiu cum, mi-a venit ideea de a răsuci cele două capete ale zeului, cel estic devenind vestic şi viceversa. Deodată, minune! Cu un scrâşnet, capacul cutiei, invizibil până în acel moment, se ridică, dezvăluindu-ne o margine ondulată, ascunsă ochilor noştri de reliefurile zeităţilor. În interiorul cutiei, se afla un papirus bine înfăşurat.

-Ei,drace! exclamă Ferguson, cuprins dintr-o dată de entuziasm. La una ca asta chiar că nu m-am aşteptat!

Cu mâinile tremurânde, desfăcu sulul. La vederea hieroglifelor prin care autorul mesajului căuta să ne comunice ceva, eu unul am oftat neputincios. Nici Ferguson nu părea mai fericit. Si el era la fel de neştiutor ca şi mine în descifrarea acestui scris.

Băgând de seamă aerul nostru disperat, un vecin de la o masă de alături se ridică de la locul lui şi veni către noi.

-Văd că aţi găsit un papirus cu hieroglife. Dacă doriţi, vă pot ajuta să-l descifraţi.

-Nu, mulţumesc, se grăbi Ferguson să răspundă, întorcând în acelaşi timp papirusul cu spatele pentru a nu putea fi citit.

-Cum doriţi. Era doar un ajutor colegial, se scuză vecinul de masă.

-Vă mulţumim, dar nu vrem să ne lipsim de satisfacţia de a-l descifra noi înşine.

Vecinul îşi scoase pălăria, descoperind o chelie puternic bronzată, mai curând în mod genetic, decât prin puterea soarelui, şi ne salută foarte ceremonios.

-Cred că era egiptean. N-am vrut să-şi bage nasul unde nu-i fierbe oala, se justifică Ferguson. Este descoperirea noastră şi nu avem nevoie de încă un partener despre

care nu ştim nimic.

-Şi atunci ce facem? m-am arătat eu îngrijorat.

-Plec în Anglia, cu papirus cu tot. Acolo, am să găsesc pe cineva să-mi facă o traducere. Bineînţeles că am să ţi-o trimit şi ţie, la Bucureşti.

-Înainte de a pleca, îmi permiţi să scot şi eu o copie?

-Evident! Dar să n-o arăţi nimănui!

-Promit solemn!

M-am străduit, pe cât am putut mai bine, să realizez o copie fidelă a papirusului, deşi nu sunt foarte talentat la desen. Odată terminată copia, Ferguson băgă papirusul înapoi în cutie, care se închise fără vreun efort deosebit. Iar cutia o vârî în enorma geantă de piele, pe care o căra după el pretutindeni. Îmi strânse apoi mâna cu căldură, luându-şi rămas bun, şi plecă spre odaia lui, cu acelaşi mers săltat.

Nu veni însă nici a doua zi la conferinţă. Vorbitorii se perindară unul după altul, dar Ferguson nu se arătă deloc. Intrasem la bănuială că o ştersese englezeşte şi mă lăsase cu buzele umflate. N-aveam să mai aflu niciodată ce conţinea papirusul. Curios şi chiar înfuriat, am întrebat la recepţia hotelului dacă Ferguson coborâse.

-Nu, domnule, îmi răspunse băiatul de la recepţie. Sir Ferguson este încă în odaia domniei sale. A lăsat pe clanţă anunţul prin care ruga să nu fie deranjat. Camerista nu a îndrăznit să intre. Anunţul "Do not disturb" este sfânt pentru noi.

Într-adevăr, anunţul era acolo. Îngrijorat, am decis să calc consemnul. Am bătut în uşă, dar nu a răspuns nimeni.

Am mai încercat o dată. Acelaşi rezultat. În cele din urmă, am sunat recepţia, cerându-le să deschidă uşa cu o cheie de rezervă. Camerista se prezentă de îndată cu dublura cheii. A deschis.

În faţa noastră, apăru un spectacol îngrozitor: Ferguson zăcea pe pat, înconjurat de un lac de sânge. Fusese înjunghiat în piept. Când am intrat, încă mai horcăia.

-Ce s-a întâmplat? l-am întrebat. Cine a făcut asta?

Cu un efort supraomenesc, Ferguson încercă să-mi răspundă. Dar din gura lui nu ieşeau sunete inteligibile. Vinele de la gât i se umflaseră ca nişte frânghii. Cu mare greutate, am izbutit să înţeleg câteva cuvinte:

-La Londra... Pe Fleet Street... Caută-l pe Burton.... Alexander Burton.

Acestea au fost ultimele cuvinte. Cine comisese crima rămânea un mister pe care Ferguson îl luase cu sine în mormânt. Geanta lui de piele zăcea aruncată pe jos, într-un colţ al odăii. Dar era goală. Cutia care conţinea papirusul dispăruse fără urmă.

ÎNCERCÂND SĂ-L IMIT PE CHAMPOLLION

Întors la Bucureşti, am meditat îndelung asupra morţii lui Ferguson. Era limpede că mobilul crimei era furtul cutiei cu preţiosul papirus. Dar cine era autorul sau poate autorii omorului rămânea un mister.

În orice caz, cineva care avea cunoştinţă de existenţa cutiei şi a papirusului. Cineva care le văzuse. Negustorul care le vânduse ieşea din ecuaţie. Dacă ar fi ştiut că sunt atât de preţioase nu le-ar fi vândut. Atunci cine?

Poate mai fuseseră şi alţi amatori să le cumpere, dar nu se înţeleseseră la preţ.

Ar fi trebuit ca înainte de a părăsi Egiptul, să-l fi căutat pe negustor. Dar cum să dai de urma lui între miile de neguţători ai imensului bazar? Aş fi putut da un anunţ la ziar. Dar cine era nebunul să se implice într-un caz de crimă cercetat de poliţie? Printre suspecţi, l-aş fi putut include şi pe brunetul nostru vecin de masă, care se oferise cu atâta amabilitate să ne ajute în descifrarea hieroglifelor.

Înainte de a pleca din Cairo, l-am căutat printre participanţii la congres. Dar nu l-am găsit. Nici în restaurant nu l-am mai văzut.

M-am gândit că poate l-aş putea întâlni întâmplător în oraş. Dar ar fi fost cum aş fi căutat un ac într-un car cu fân. De altfel, îmi expira viza egipteană imediat după terminarea congresului şi eram bucuros că eu însumi nu figurasem pe lista suspecţilor şi fusesem lăsat să părăsesc ţara, fără să fiu reţinut pentru cercetări.

Preocupat să dau profesorului meu raportul despre cele discutate la congres, am neglijat o vreme studiul copiei făcute după papirus. Într-un târziu, am regăsit-o printre celelalte hârtii ale mele şi am încercat s-o descifrez. Mi-a fost imposibil. Evident nu aveam cunoştinţele necesare.

Fără să vreau, îmi veni în minte Champollion. Lui îi trebuiseră 23 de ani ca să descifreze Stela de la Rozeta, cu toate că avea de-a face cu text scris în trei feluri: primul cu hieroglife, al doilea în scrierea demotică – provenită tot din scrierea hieroglifică, şi al treilea în limba greacă.

Dacă Napoleon n-ar fi întreprins expediţia militară în Egipt, Champollion n-ar fi avut niciodată prilejul să vadă faimoasa piatră. Este adevărat că aventura militară a lui Bonaparte a fost un eşec, în schimb contribuţia pe care a adus-o ştiinţei a fost uriaşă.

El adusese cu sine în ţara Faraonilor şi o cohortă de savanţi, care s-a dedicat cu pasiune şi chiar cu eroism studierii Egiptului, în general, şi a monumentelor istorice în special.

Aşa se face că la 29 Fructidor al anului VI al Republicii (15 septembrie1799), apăruse următorul anunţ în gazeta "Couriere de l'Egypte": *În cursul lucrărilor de fortificare pe care cetăţeanul d'Hautpoul, comandant al uni batalion de pompieri, le-a întreprins la actualul Fort-Julien, numit altădată Fort-Rachid, pe malul stâng al Nilului, s-a găsit sub dărâmături o piatră dintr-un frumos granit negru, foarte dur. Una din feţe este lustruită şi poartă trei inscripţii: cea de sus e scrisă cu hieroglife, a doua se crede că e scrisă în siriană, iar a treia, care numără 54 de rânduri, este în greaca veche."*

Era limpede că, la vremea aceea, necunoscându-se nimic despre scrierea demotică, s-a putut bănui că ar fi fost vorba de limba siriană. Curios să afle cât mai repede conţinutul stelei, generalul Manou puse pe unul din oamenii de ştiinţă să-i traducă inscripţia grecească. Cum greaca veche se preda de mult în şcoli, savantului nu i-a trebuit un efort prea mare ca să execute comanda generalului.

În text, era vorba despre Ptolemeu Filopater al IV-lea, regele Egiptului. Se preamărea faptul că refăcuse toate canalele ţării, lucrare uriaşă, plătită din propria sa vistierie. Filopater se trăgea din Ptolemeu I, care fusese unul din generalii lui Alexandru cel Mare, aşa numiţii "diadohi".

După moartea macedoneanului, din imensul imperiu cucerit de acesta, lui Ptolemeu îi revenise domnia Egiptului. El urmă tradiţia faraonilor: deşi grec, adoptă religia egiptenilor, se îmbrăcă la fel ca faraonii şi întemeie o dinastie din care făcu parte şi faimoasa Cleopatra. Cu sinuciderea acesteia, luă sfârşit şi domnia faraonilor, Egiptul intrând sub stăpânire romană.

Champollion era copil când soldaţii lui Napoleon scoseseră piatra din dărâmături. Studiind-o, mult mai târziu, tânărul savant avu o idee genială. Numără de câte ori apărea numele lui Ptolemeu în textul grecesc, dându-şi seama că tot deatâtea ori ar trebui să apară şi in cel egiptean.

Cu atât mai mult, cu cât numele era înconjurat de un fel de chenar numit "cartuş". Astfel, după destule eforturi, izbuti să descifreze primele semne. Aveau să mai treacă însă mulţi ani până să reuşească să traducă întregul text.

Alergă într-un suflet la fratele său, cu un teanc de hârtii în mână, şi îi strigă: "Am găsit!". După care se prăbuşi leşinat.

-Mă gândeam, îşi continuă Spineanu povestirea zâmbind, dacă eu nu voi avea aceeaşi soartă. Şi, în parte, chiar am avut-o. M-am apucat să învăţ limba coptă, copţii fiind adevăraţii urmaşi ai vechilor egipteni, am consultat dicţionare cu transcrieri ale hieroglifelor şi, după multe cafele şi tot atâtea nopţi nedormite, am ajuns la o concluzie ciudată. Încercând să traduc hieroglifele, o apucasem pe un drum greşit. Cel care alcătuise textul era un om needucat. Fie că nu ştia ce semn corespundea fiecărui sunet, fie că folosea un mod mai simplu (cel puţin în aparenţă) pentru a indica, prin desen, un anumit punct aflat pe fâşia îngustă, dar atât de fertilă a văii Nilului. Mai exista şi o a treia ipoteză: autorul anonim al papirusului, departe de a fi un individ lipsit de cunoştinţe, pentru a-l deruta pe cititorul manuscrisului, folosise un cod secret. Cum aveam eu să mă descurc în faţa unui astfel de mister?

Un profesor de matematică, pe care îl avusesem în liceu, mă învăţase că la întâlnirea unei ecuaţii complicate trebuie să încerc întâi metoda cea mai simplă de rezolvare. În acest caz, mi-am spus că ceea ce aveam eu înaintea ochilor era o poveste urmată de o hartă şi că diferitele figuri nu constituiau decât puncte de recunoaştere ale traseului.

Din păcate, nu mai am copia papirusului, ea dispărând în condiţiile expediţiei în Egipt, dar am să descriu desenul din memorie. În dreapta, deci în est, era înfăţişat un faraon cu însemnele specifice, adică o coroană reprezentând Egiptul de Sus şi cel de Jos, biciul şi cârja – simboluri ale puterii şi o postişă – barba artificială pe care o purtau toţi faraonii. La picioarele lui, ajungându-i până la genunchi, doi copii, un băiat mai mic şi o fată ceva mai înaltă. Evident - copiii faraonului.

În imaginea următoare era acelaşi faraon, dar întins la orizontală şi vegheat de zeul Anubis, cel cu trup de om şi cap de câine. Semnificaţia era clară: faraonul murise. Ca pe o peliculă de film sau pe benzile desenate, apăreau acum un nou faraon cu regina lui.

Nu era greu de imaginat că aceştia erau cei doi copii care moşteniseră tronul. Căsătoria între fraţi era un fapt obişnuit în familiile regale.

Autorul păstra însă diferenţa de înălţime vrând, probabil, să indice că femeia era mai mare ca vârstă. Dar moartea nu-l ierta nici pe noul faraon, pentru că iată-l şi pe el întins la orizontală, iar regina îi oferea flori de mirt.

Ceea ce urma, trezea însă uimire. Se putea recunoaşte cu uşurinţă un trup de femeie, purtând însă barbă, coroană, biciul şi cârja, însemnele puterii. Acestea se cuveneau numai unui faraon şi niciodată unei femei. Şi, totuşi, femeia respectivă era prezentată cu aceste simboluri regale.

Ciudăţenia continua prin prezenţa unui copil care purta şi el aceleaşi însemne. Chiar şi barba. La prima privire, se putea presupune că micuţul era fiul femeii. Dar atunci el ar fi fost înfăţişat sub genunchii mamei sale.

Dar nu, copilul stătea alături. Putea fi o rudă, dar nu fiul ei. Aveam de-a face cu doi suverani? Unul adult, celălalt copil? Urmau nişte lucrători săpând în piatră, apoi o

clădire somptuoasă, probabil un templu. Şi din nou apărea Anubis. Zeul cu cap de şacal era reprezentat după tradiţia egipteană, adică torsul văzut din faţă iar picioarele din profil, totdeauna cu piciorul drept înaintea celui stâng, ca şi cum zeul ar merge. Capul era de asemenea desenat din profil, dar ochiul era prezentat în întregime, părând un ochi lateral.

De la picioarele zeului porneau nişte linii paralele, figurând un labirint încurcat de coridoare, unele terminate în fund de sac, altele comunicând între ele, şi unul singur ducând la un patrulater. Ce ascundea acest patrulater, autorul desenului nu mai indicase.

Era de presupus că înfăţişa o încăpere importantă, altfel n-ar fi meritat efortul unui desen atât de complicat. Dar pe cine reprezentau toate celelalte personaje? Ce mister ascundea papirusul păstrat cu grijă în cutia care se deschidea atât de greu?

Mi-am răscolit cunoştinţele pe care le aveam despre istoria antică a Egiptului pentru a descoperi ce poveste relatau ciudatele desene.

Ştiam că un preot, Maneton, care condusese cu aproape 2500 de ani în urmă biblioteca de la Alexandria, alcătuise o listă a faraonilor ce domniseră în Egipt din cele mai vechi timpuri.

El împărţise regii în peste 20 de dinastii, fiecare cu mai mulţi suverani. Între aceştia, în perioada celei de a 18-a dinastii, se petrecuse un eveniment ieşit din comun. Faraonul Tutmes I murind, îl lăsase moştenitor pe tânărul Tutmes II.

Numai că acesta nu apucă să domnească prea mult, sfârşindu-se foarte curând din viaţă. Tronul ar fi revenit, în mod firesc, unui nepot al bătrânului faraon, provenit dintr-o altă căsătorie decât decât cea a lui Tutmes II.

Dar noul faraon, Tutmes III, era abia un copil, aşa încât avea nevoie de un regent. Acesta se găsi în persoana mătuşei sale, Hatşepsut, soţia decedatului Tutmes II. Aceasta, fire voluntară şi energică, nu se mulţumi însă doar cu titlul de regentă, ci se declară ea însăşi faraon, fapt fără precedent în îndelungata istorie a Egiptului.

Hatşepsut, întocmai celorlalţi stăpânitori ai regatului, se pretinse de origine divină şi, ca atare, deveni nu numai faraon, dar şi zeu; îmbrăcă coroana, ce reprezenta Egiptul de Sus şi pe cel de Jos, şi îşi agăţă de bărbie tradiţionala postişă, adică barba falsă ce o purtau toţi faraonii.

Aceste manifestări nu făceau decât să crească ura nepotului ei, care se vedea deposedat de toate drepturile lui de monarh. Hatşepsut porunci să se construiască şi un templu în onoarea tatălui ei şi domni cu puteri absolute în jur de 20 de ani.

Dacă moartea ei se datoră unor cauze naturale sau fusese ucisă de propriul ei nepot şi coregent, aceasta rămăsese un mister pe care istoria nu-l dezlegase şi care, poate avea să fie lămurit de papirusul a cărui copie o aveam în faţă.

Încercarea de a-l descifra mă adusese la convingerea că era legat de istoria acestei regine şi că ar putea aduce o contribuţie esenţială la cunoaşterea adevărului.

Acum bănuiam că şi Ferguson ajunsese la aceeaşi concluzie şi că poate de aceea, înainte de a muri, rostise un nume – Alexander Burton. Era posibil ca tocmai acesta să mă poată ajuta în rezolvarea misterului. Trebuia să-l găsesc neapărat pe acest Burton din Londra.

N-a fost însă o treabă uşoară. Îi ştiam numele şi strada. Însă Fleet Street e una din arterele cele mai aglomerate şi mai lungi din capitala britanică. Probabil că locuiau pe ea nenumăraţi Burtoni. Cum aveam să-l găsesc pe cel căutat de mine? Legăturile telefonice funcţionau pe atunci destul de greoi. Şi, totuşi, sunând la Londra, la "Informaţii", am izbutit să obţin o listă cu vreo 12 Burtoni, din care patru erau Alexander.

I-am sunat pe trei dintre ei, întrebându-i daca îl cunosc pe Ferguson. Abia al patrulea se dovedi cel căutat de mine.

Îmi dădu adresa exactă şi cum nu puteam să-i povestesc prin telefon întreaga poveste, era de preferat să-i scriu, ceea ce am şi făcut.

Burton mi-a răspuns imediat. Am păstrat scrisoarea lui. Am să ţi-o arăt.

Profesorul scotoci într-un sertar şi-mi dădu să citesc o scrisoare destul de îngălbenită de vreme. Lectura ei nu-mi fu prea uşoară.

Scrisul neregulat şi nervos aparţinea parcă unui medic. Si, totuşi, fără să fiu farmacist, am reuşit s-o descifrez:

Stimate domn,

Amicul meu Bathalomew Irving Ferguson a plătit şi el tributul pe care se pare că-l plătesc toţi cei care se aventurează să cerceteze mormintele faraonilor. Cu toate acestea nu m-am aşteptat la o moarte atât de năprasnică. Dar chiar dacă el ar fi bănuit că va sfârşi în acest fel, asta nu l-ar fi împiedicat să dea curs vechii sale pasiun i- "Egiptologia". Pentru dezlegarea unor mistere intenţiona să mă antreneze şi pe mine în aventurile sale. Eu sunt inventatorul unui aparat pe care încă nu l-am brevetat, dar care ne-ar fi putut ajuta în rezolvarea unor taine.

Dacă doriţi amănunte, vă stau la dispoziţie şi vă aştept oricând în locuinţa mea din Londra pentru a vă oferi găzduire şi a vă propune să continuăm cercetările amicului meu.

Cu deosebită consideraţie,

Alex. Burton.

Fără îndoială că invitaţia lui Burton era mai mult decât tentantă. Dar de unde bani ca să ajungi la Londra? Ultimele rezerve fuseseră epuizate cu numeroasele mele convorbiri cu străinătatea pentru a da de adresa prietenului lui Ferguson. Salvarea mi-a venit din partea unui fost coleg de şcoală, Horaţiu Bursuc.

Nici un alt nume nu i s-ar fi potrivit mai bine decât cel moştenit de la familia sa. Bursuc era rotunjor şi îndesat. Mergea legănându-se, cu picioarele depărtate unul de celălalt ca să nu transpire şi să nu i se irite pielea prin frecarea pulpelor prea groase. Se tundea scurt, soldăţeşte, accentuându-şi în acest fel aspectul de minge de fotbal al capului. Oricât şi-ar fi strâns centura, burta i se revărsa peste cataramă. Dacă-l vedeai mai de departe în timp ce mergea, n-ai fi crezut că ai de-a face cu un om, ci mai curând cu un balon care se rostogoleşte pe stradă.

Bursuc nu avea o minte prea strălucită, în schimb era dăruit cu o inimă caldă şi foarte generoasă. Indiferent cine i-ar fi cerut ajutorul, era gata să-şi deschidă portofelul şi să dea bani cu împrumut, uitând însă să-i mai ceară înapoi. Moştenise de la tatăl său o băcănie - "coloniale şi delicatese" care, pe lângă produsele respective, mai servea gustări şi aperitive. Prăvălia avea vad, iar o clientelă fidelă, formată din negustori care, după ce trăgeau obloanele pentru ora siestei, nu uitau să treacă pe la Bursuc-bătrânul, să-şi stârnească pofta de mâncare cu icre moi, brânzeturi din import sau o excelentă telemea de Brăila. La acestea se adăugau câteva delicioase felii de salam de Sibiu şi totul era udat cu o pişcătoare ţuică de Văleni.

După moartea bătrânului, Horaţiu lăsase grija băcăniei pe umerii credinciosului contabil, Perl – un evreu cumsecade, care făcuse băcănia să prospere şi care îi asigura lui Horaţiu un venit săptămânal consistent. Auzind de la mine întreaga poveste a papirusului, Bursuc îi ceru lui Perl un avans considerabil, pe care evreul încercă să-l reducă, dar fără rezultat. Horaţiu îl ameninţă că, dacă nu-i dă banii, îl concediază, ceea cea îl făcu pe evreu mai rezonabil. Cu banii căpătaţi, moştenitorul băcăniei îmi făgădui sponsorizarea deplasării la Londra, dar cu condiţia de a-l lua şi pe el, condiţie pe care o acceptai imediat.

Pe vremea aceea, evident că nu se putea ajunge la Londra cu avionul, în schimb formalităţile de viză erau mult mai simple. Perl se dovedi şi el galant. Ne cumpără două bilete la vagonul de dormit. Schimbând câteva trenuri, curând ajunserăm la Pas de Calais şi, de-aci, cu ferry-boat-ul, peste Canalul Mânecii, la Dover. Mai avurăm parte de o nu prea lungă călătorie cu trenul şi iată-ne coborând în Gara Victoria, la Londra.

Fleet Street se află în acea parte a oraşului pe care londonezii o numesc East End. După cum am mai spus, strada se arăta a fi într-adevăr ca una dintre cele mai aglomerate ale capitalei britanice. Aici îşi aveau redacţiile o mare parte a ziarelor importante. Locuinţa lui Burton nu era departe de faimosul "Templu", o clădire impunătoare, pe care spiritul tradiţionalist al englezilor o menţinuse cu vechea ei înfăţişare exterioară, modernizându-i numai interiorul. Edificiul aparţinuse Cavalerilor Templieri. Odată cu desfiinţarea ordinului, în 1313, clădirea trecuse de la un proprietar la altul, până când devenise un adăpost pentru studenţii în drept, destinaţie ce se păstrase până în zilele noastre. Şi casa în care locuia Burton avea, pe dinafară, aspectul unei clădiri foarte vechi. Cel pe care îl căutam răspunse foarte greu soneriei apăsate cu insistenţă. Când gazda ajunse în sfârşit la uşă, se scuză că rătăcise cheile şi nu putea deocamdată să ne deschidă. Dar ne încurajă că o să le găsească foarte repede. Acest "foarte repede" mai dură aproape un sfert de oră, timp în care noi avurăm de înfruntat ploaia atât de obişnuită la Londra. În cele din urmă, Burton izbuti să-şi găsească în propriile buzunare mult căutatele chei şi ne deschise.

Cerându-şi de o mie de ori iertare că ne lăsase să aşteptăm la uşă, el ne invită să bem o ceaşcă de ceai, care va avea darul să alunge frigul ce ne intrase în oase. Oferta sa fu, bineînţeles, primită cu entuziasm.

Îmbrăcat într-o comodă haină de tweed, puţin prea largă pentru trupul său firav, şi cu pantaloni de flanel, a căror dungă dispăruse demult, fără să mai fi cunoscut acţiunea binefăcătoare a unui fier de călcat, Burton avea un aer rătăcit, de parcă ar fi fost străin de aşezarea mobilelor din propria sa locuinţă, într-atât îl auzeam ciocnindu-se de diversele fotolii sau măsuţe, în lungul drum de la bucătărie până la noi. Gesturile stângace cu care ne înmână ceştile de ceai, gata să le răstoarne, dovedeau că tânărul englez nu era prea obişnuit să primească musafiri. Dacă despre cei mai cunoscuţi savanţi ai lumii se spune că sunt distraţi, gazda noastră nu făcea altceva decât să confirme această regulă. Din ceea ce aflasem, citind informatul "Who-s who", Burton era descendentul unei nobile familii, cândva foarte bogate, dar el renunţase la partidele de vânătoare, principala preocupare a aristocraţilor săi strămoşi, nu se arătase atras nici de concursurile de golf şi se dedicase cu trup şi suflet ştiinţei. Nu terminasem o convenţională discuţie despre felul cum călătorisem de la Bucureşti până la Londra, nerăbdători să ajungem cât mai repede la motivul pentru care ne deplasasem în Anglia,

că țârâitul strident al telefonului ne întrerupse brusc și fără drept de apel. Burton era chemat chiar de mai marele Scotland Yard-ului. O crimă petrecută într-unul dintre cele mai selecte cartiere ale Londrei pusese în fierbere poliția. Detectivii nu puteau să dezlege singuri firul încâlcit al afacerii și simțeau nevoia unui ajutor din partea lui Burton. Fusese trimisă și o mașină care să-l aducă la locul faptei. Binevoitoarea noastră gazdă ne invită să-l însoțim, prilej cu care puteam să constatăm și performanțele extraordinarei sale invenții.

Lady Martha Warcher fusese găsită asasinată în somptuoasa ei reședință. Văduvă de câțiva ani și posesoare a unei averi considerabile, moartea ei ridica numeroase semne de întrebare. Din casă nu lipsea nimic, așa că ipoteza jafului fusese îndepărtată. Prin testament, averea revenea fiului ei vitreg, David, provenit dintr-o primă căsătorie a lordului Warcher. Dar David era el însuși un prosper om de afaceri, foarte bogat, iar moștenirea n-ar fi făcut decât să rotunjească, prin adăugarea câtorva zerouri, cifra deja impresionantă a contului său bancar. De altfel, David avea și un alibi extrem de solid: se afla la club, antrenat într-o palpitantă partidă de bridge, exact la orele în care se presupunea că ar fi fost comis asasinatul. Persoanele cu care jucase, dintre care doi erau membri ai parlamentului, puteau oricând să depună mărturie că David Warcher nu părăsise nici o clipă masa de joc. Majordomul care descoperise cadavrul era un bătrânel aflat de multă vreme în serviciul lordului, iar devotamentul de care dăduse totdeauna dovadă îl plasa de-asupra oricărei suspiciuni.

Și atunci cine o asasinase pe doamna Warcher și de ce? Iată care erau întrebările pe care și le puneau polițiștii Scotland Yard-ului și pentru ce fuseseră nevoiți să apeleze la Burton. Ei sperau că invenția lui va putea dezlega enigma.

Pe drum, în mașină, Burton încercă să ne dea câteva lămuriri sumare cu privire la invenția sa:

-Printr-o fericită coincidență, aparatul meu se bazează pe "sonicitate", o disciplină științifică creată și fundamentată de un savant român – George Constantinescu. În câteva cuvinte, este vorba de transformarea energiei mecanice în vibrații. Prin ciocnirea de un obstacol, ca un ecou, vibrația sonoră produce din nou energie mecanică, iar aceasta la rândul ei se transmite tot prin vibrație. Mai ales într-o încăpere închisă aceste vibrații se interferează, energia lor se reducându-se cu timpul. Un aparat perfecționat, ca al meu, poate amplifica reziduurile de energie, făcându-le sonore și perceptibile auzului. Desigur principiile construcției sale ar necesita explicații mai ample, și o pregătire de specialitate din partea celor care le-

ar asculta. Fără îndoială, George Constantinescu ar pricepe repede despre ce e vorba. Nu degeaba portretul său figurează pe o placă de marmură la Londra, pe fațada Institutului Politehnic, alături de portretele lui Einstein, Edison, Marie Curie, Graham Bell, Marconi și alții. Iar de-asupra acestor portrete, cu litere aurite stă inscripția: "CONDUCATORI ÎN MARȘUL CĂTRE PROGRES –1900-1925 "

Explicațiile lui Burton îmi aduseră aminte de o altă invenție a lui Constantinescu.

Aflându-se în Anglia, în timpul primului război mondial, construise, pe baza principiilor sonicității, un dispozitiv ce permitea mitralierei, aflate în fața carlingii avioanelor, să tragă printre palele elicei. În timpul zborului, se puteau trage 2.400 de gloanțe pe minut "prin elice", fără s-o deterioreze. Invenția lui Constantinescu stârnise mare vâlvă la vremea respectivă și asigurase superioritatea aviației aliaților față de cea a Puterilor Centrale. Autoritățile britanice și americane îi comandară inventatorului român 40.000 de dispozitive de sincronizare a tirului mitralierelor. În, 1919 Gogu (așa îi spuneau prietenii) Constantinescu revenise pentru scurt timp în țară, la chemarea Academiei Române și ținuse o conferință despre "știința sonică". Un an mai târziu, fu ales membru corespondent al Academiei. Lui i se datorează peste 120 de invenții, puse în aplicare, și încă nenumărate proiecte afirmând capacitatea sonicității de a pătrunde în lumea invizibilului (fotografia sonică), de a acționa favorabil asupra organismului și chiar de a transporta la mare distanță sunete și imagini.

Nu vroiam să întrerup povestirea lui Spineanu, dar i-aș fi amintit profesorului că George Constantinescu fusese numit, în 1965, membru de onoare al Academiei Române, dar, din păcate, murise în același an. L-am lăsat deci pe Spineanu să povestească mai departe.

Mașina ajunse destul de repede în fața impozantei locuințe a văduvei lordului Warcher, asasinată nu cu mult timp înaintea sosirii noastre. La indicațiile șefului lor, polițiștii avuseseră grijă să nu vorbească sau să facă prea mult zgomot în camera unde fusese găsită victima. Înainte de a intra în această încăpere, Burton scoase dintr-o geantă impresionantă ca dimensiuni un aparat prevăzut cu niște cabluri subțiri, care-l făceau să semene cu o caracatiță. La capătul fiecărui cablu, o ventuză conținând un microfon cu o membrană fină asigura captarea sunetelor. După ce ne făcu semn cu degetul la buze să păstrăm liniștea, intrarăm toți trei, urmați de șeful polițiștilor, în salonul unde zăcea victima. Burton lipi ventuzele de pereții încăperii, montă un difuzor asemănător unei pâlnii de gramofon și apăsa apoi pe un buton roșu. La început, auzirăm niște voci indistincte, dar care păreau a fi ale

unor bărbaţi. Erau, probabil, vocile poliţiştilor. Nu înţelegeam ce-şi vorbesc, pentru că sunetele erau redate de la coadă spre cap, ca la un casetofon pus pe *rewind*. Se auzi apoi un apel telefonic continuat cu un ţipăt. Ordinea firească al producerii sunetelor ar fi fost întâi ţipătul majordomului şi, după aceea, apelul telefonic prin care acesta anunţa poliţia. Partea mai interesantă abia avea să urmeze. Se auzeau două voci. Pe una majordomul o recunoscu ca fiind a doamnei Warcher, în schimb cea de a doua îi era necunoscută. În în orice caz, era un glas bărbătesc.

Din păcate, invenţia lui Burton nu era capabilă să redea cuvintele de la început până la sfârşit, cum ar face astăzi un magnetofon modern, ci exact invers. Cuvintele erau neinteligibile ceea ce produse o mare dezamăgire în rândurile agenţilor Scotland Yard-ului. Mulţi începură să zâmbească dispreţuitor. Aparatul lui Burton părea complet inutil, cel puţin în opinia acestora. Dar o micuţă stenografă, extrem de ambiţioasă, se strădui să înregistreze, cu semnele ei cabalistice, toate sunetele. Transcrierea acestora, în ordinea în care fuseseră emise, dură câtva timp dar, în cele din urmă, convorbirea fu desluşită.

Oprindu-se din povestire, profesorul Spineanu scoase dintr-un sertar o foaie de hârtie îngălbenită de vreme şi mi-o întinse s-o citesc.

-Iată transcrierea convorbirii, îmi spuse el.

Mi-am pus din nou ochelarii, pe care începusem să-i port încă de la o vârstă destul de tânără, şi începui lectura:

Laddy W.: -Când ai sosit din India?

Necunoscutul: -Ieri.

Lady W.: -De ce ai venit la mine?

Necunoscutul: -Eşti mama mea, nu era firesc să te caut?

Lady W.: -Ştii bine că legătura dintre noi a luat sfârşit cu 15 ani în urmă.

Necunoscutul: -In momentul când te-ai măritat cu lordul Warcher.

Lady W.: -Exact. Înţelegerea noastră a fost că nu ne mai vom vedea niciodată.

Necunoscutul: -Mi-a fost dor de tine!

Lady W.: -Minciun!. N-ai fost niciodată capabil de astfel de sentimente. M-ai chinui îngrozitor în vremea când locuiam împreună. Îmi furai şi puţinul pe care îl aveam.

Necunoscutul: - Îmi trebuiau şi mie nişte ban.

Lady W.: -Pentru băutură şi droguri. Şi ca să-ţi satisfaci apucăturile tale perverse.

Necunoscutul: -Şi moştenite.

Lady W.: -Nu de la mine!

Necunoscutul: -Semăn leit cu tata.

Lady W.: -Din păcate. Şi acum ce vrei? Tot bani?

Necunoscutul: -Şi bani...

Lady W.: -Şi mai ce?

Necunoscutul: -Să recunoşti în faţa lumii că mai ai un fiu. Ca atare să mă treci şi pe mine în testament. Eventual chiar numai pe mine. David are destul.

Lady W.: -Niciodată! Ce-ar spune David? Dar restul lumii?

Necunoscutul: -David se va bucura că mai are un frate! E atât de singur, sărmanul!

Lady W.: -Nu-ţi apreciez ironia!

Necunoscutul: -Nici nu ţi-o cer. Mă mir chiar că ai remarcat-o! Cât despre restul lumii în care te învârţi tu, o adunătură de snobi şi de prefăcuţi, puţin îmi pasă de ea!

Lady W.: -În schimb, îmi pasă mie. În cei 15 ani care au trecut de la despărţirea noastră, mi-am făurit un nume, o reputaţie.

Necunoscutul: -Dar la mine nu te-ai gândit. Erai prea încântată că ai devenit o "lady".

Lady W.: -Ba m-am gândit. Speram că ai devenit om. Condiţia de a nu ne mai revedea ai convenit-o cu soţul meu. El ţi-a dat destui bani, ca să-ţi încropeşti o afacere acolo, în India. Sau să devii un funcţionar onorabil în administraţie. Nu ştiu ce ai făcut în toţi aceşti ani.

Necunoscutul: -Fiindcă nu te-ai interesat.

Lady W.: -M-am interesat, dar nu am putut afla nimic.

Necunoscutul: -Era şi greu. Am colindat de colo–colo. O vreme am stat şi la închisoare.

Lady W.: -Asta nu mă miră!

Necunoscutul: -Dar m-am plictisit de o astfel de viaţă. M-am gândit să locuiesc la tine. Să-mi fac şi eu o situaţie. Poate îmi găseşti chiar o fată din lumea bună, bogată, cu care să mă însor.

Lady W.: -Îţi voi da bani, dar pleacă. Refă-ţi viaţa unde vrei, dar nu aici.

Necunoscutul: -Am obosit să tot rătăcesc. Şi mai e ceva. Sunt urmărit.

Lady W.: -De cine ?

Necunoscutul: -Auzi vorbă: de cine? De cine altcineva dacă nu de poliţie.

Lady W: -Dar ce-ai făcut?

Necunoscutul: -Un furtişag fără importanţă. Dar ştii cum e poliţia. Marile delapidări se pot trece cu vederea. Un furtişag mărunt, făcut de nevoie, nu se iartă.

Lady W.: -Şi aici nu vei fi urmărit?

Necunoscutul: -Odraslei răsfăţate a unei familii bogate i se va ierta o nesăbuinţă. Mama iubitoare va asigura autorităţile că o să aibă grijă ca fiul ei cel drag să nu mai repete greşeala.

Lady W.: -Pleacă! Nu mai vreau să aud nimic. O să-ţi dau o sumă de bani, dar du-te!

Necunoscutul: -Pentru reîntoarcerea fiului risipitor se taie mielul cel gras. Ai să mă primeşti în casă...

Lady W.: -Niciodată!

Necunoscutul: -Ba chiar de azi.

Lady W.: -Nu!

Necunoscutul: -Ba da, babă

afurisită! Târfă fără inimă!

Lady W .: -Ieşi! Ieşi sau chem poliţia! Sunt cu degetul pe buton. În trei minute, poliţiştii vor fi aici!

Profesorul Spineanu strânse hârtia şi adăugă:

-S-au mai auzit atunci câţiva paşi grăbiţi şi, după aceea, un pocnet de revolver. Şeful Scotland Yard-ului îşi freca mâinile încântat.

-Acum ştim cine e criminalul! a exclamat el, bucuros.

-Şi cum îl veţi găsi? l-am întrebat eu .

-Îi luăm la rând pe toţi cei sosiţi ieri din India şi dăm noi de el!

-Şi sunteţi sigur că el e criminalul? îmi exprimai eu îndoiala.

Fu rândul lui Burton să intervină, destul de bosumflat:

-Crezi că maşinăria mea nu a dovedit lucrurile destul de clar?

-Dimpotrivă, invenţia dumitale este extraordinară, îl lăudai eu, dar domnul David

Warcher junior ştia despre ea?

-Da, confirmă Burton. Aş putea spune că mi-a acordat chiar o mică subvenţie care m-a ajutat să-mi termin lucrarea.

Şeful Scotland Yard-ului urmărea cu oarecare nemulţumire dialogul nostru.

-Ce vrei să insinuezi, domnule Spineanu? scrâşni el.

-Nimic. Dar eu cred că am putut desluşi o uşă închizându-se după paşii făcuţi de fiul doamnei Warcher. Deci aş crede că el a părăsit

locuinţa. Câteva clipe mai târziu s-a auzit împuşcătura.

-Şi bănuiţi că David?.. Dar v-am spus că juca bridge cu nişte prieteni, persoane extrem de onorabile, care pot jura ...

-Eu nu bănuiesc nimic, dar m-aş interesa cine a plătit biletul de vapor, cu care s-a

întors fiul doamnei Warcher din India. De asemenea, aş încerca să aflu dacă, în ultima vreme, situaţia materială a domnului Warcher jr. s-a menţinut la fel de înfloritoare ca în trecut.

-Vă repet că acest domn are un alibi infailibil.

-Să nu uităm că el putea să angajeze uşor un ucigaş plătit, ştiind

că aparatul domnului Burton va arunca toate acuzele asupra tânărului întors din India.

Inventatorul rămăsese cu gura căscată. Era evident că vroia să spună ceva, dar nu ştia ce.

Nici şeful Scotland Yard-ului nu mai părea atât de fericit ca atunci când terminase de ascultat transcrierea stenogramei. El tuşi încurcat şi, înfigându-şi pălăria pe cap, ne părăsi, abia îngânând un "bună seara", pe cât de scurt, pe atât de puţin binevoitor.

Cu aceste cuvinte, profesorul Spineanu îşi încheie relatarea. O linişte adâncă se aşternu în încăpere. Tăceam şi eu şi Bursuc. Totuşi acesta, răsucindu-se nervos pe scaun, îndrăzni să întrebe:

-Şi cum s-a terminat toată povestea?

-Fiul doamnei Warcher fu arestat, dar apoi eliberat din lipsă de probe.

-Şi David? vru să ştie Bursuc, curios la culme.

Spineanu oftă îngândurat, apoi spuse:

-Şi el a scăpat, deşi cam tot ce spusesem se dovedise a fi adevărat. Fiul lordului Warcher era însă o persoană prea influentă, iar un avocat bine plătit l-a scos basma curată. Dar să lăsăm afacerea Warcher şi să ne întoarcem la călătoria în Egipt.

ALEXANDRIA NU SE DOVEDEŞTE A FI UN PORT FOARTE PRIMITOR

-Dacă astăzi avioanele te duc cu uşurinţă în orice punct al globului, îşi continuă profesorul Spineanu povestirea, pe vremea aceea singura posibilitate de a ajunge în ţara faraonilor era vaporul. După o călătorie pe Marea Mediterană, care s-a menţinut mereu albastră şi liniştită, vasul nostru ancoră la Alexandria. Era un plăcut sfârşit de septembrie. Soarele nu mai ardea atât de dogoritor, iar briza mării îndulcea şi mai mult atmosfera. Instalaţi comod în fotolii din bambus, pe terasa hotelului unde trăsesem, nu ne mai săturam să admirăm panorama portului. Gândul meu zbura la mulţimea corăbiilor şi galerelor care altădată umplea rada, acum înlocuită de aglomeraţia navelor de lux pline cu turişti veniţi să cunoască minunăţiile Egiptului. Printre aceste vase, ca nişte peştişori ceva mai măricei, puteam zări pânzele felucilor egiptene şi bărcile cu care indigenii îi invitau pe turiştii amatori de plimbări exotice să încerce şi alte mijloace de navigaţie decât vapoarele marilor companii. Privind în largul mării, parcă vedeam silueta impunătoare a marelui far, considerat cândva drept una dintre cele 7 minuni ale lumii antice. Ridicat de arhitectul Sostrat din Knid, la cererea lui

Ptolomeu II Filadelful, farul călăuzea intrarea galerelor în port. În faţa oraşului era o insuliţă care măsura cam 3 km pătraţi, farul fiind aşezat în partea de est a acesteia. Insula se numea Faros şi nu se ştie nici până în ziua de azi dacă farul îi dăduse numele sau insula dăruise numele său farului. După descrierea istoricului Josephus Flavius, lumina lui putea fi văzută de la o distanţă de 300 de stadii, adică de la 60 km. Îmi dădeam seama ce vor fi simţit corăbierii când vedeau de foarte departe sclipind farul, liniştea care cobora în sufletele lor, ştiind că sunt aproape de destinaţie şi văzând, pe măsură ce se apropiau, lumina crescând orbitor. Dacă farurile din ziua de azi nu bat mai departe de 50 km, după calculele mele, cel din Alexandria trebuie să fi măsurat cel puţin 120 m în înălţime.

-Păcat că nu mai există farul, am exclamat, trezindu-mi tovarăşii de drum din reveria care-i cuprinsese, privind Mediterana.

-Ce far? vru să ştie Bursuc.

I-am rezumat pe scurt cele ce ştiam despre această minune a lumii antice.

-Şi unde e acum? De ce nu-l vedem? se miră amicul meu.

-Pentru că s-a prăbuşit demult.

-Cum asta? L-au dărâmat cutremurele?

-Şi cutremurele, dar cel mai mult i-a dăunat lăcomia oamenilor.

-Nu prea înţeleg, zise Bursuc, scărpinându-se în cap. Poate că arhitectul s-a lăcomit la bani şi a furat din materialele de construcţie. Am mai auzit eu de cazuri dintr-astea şi pe la noi.

-Se poate, dar nu e cazul lui Sostrat. În schimb, el a făcut altă şmecherie.

-Vezi? Am ştiut eu că e ceva necurat la mijloc! se bucură Bursuc.

-Aiurea, l-am repezit eu, nu ştii nimic! Pe vremurile acelea, nu se obişnuia ca pe construcţii să se treacă şi numele arhitectului. Deşi Ptolemeu îi permisese să-şi înscrie numele, Sostrat, ca măsură de prevedere, şi-a turnat o placă, pe care a prins-o în zidărie şi apoi a acoperit-o cu un strat de tencuială, pe care imprimase altă inscripţie, unde-l preamărea pe rege. Din cauza climei maritime, a salinităţii, a furtunilor şi ploilor, tencuiala s-a desprins destul de repede, făcând loc primei inscripţii cu numele lui Sostrat din Cnid.

-şi din cauza asta, Ptolemeu a ordonat să se dărâme farul! concluzionă Bursuc, foarte încântat de propriul său raţionament.

-Da de unde... Asta s-a întâmplat mult mai târziu, când Ptolemeu era deja mumie. Cum spuneam, o parte din stricăciuni au fost provocate de cutremure. Dar o legendă sau poate chiar un adevăr istoric povesteşte altceva. Egiptul căzând în mâinile arabilor, farul slujea intereselor lor comerciale. Cel mai înverşunat inamic al arabilor în vremea aceea era Bizanţul. Constantinopolul a pus gând rău construcţiei lui Straton, care stătea ca un ghimpe în calea comerţului lor. În secolul IX al erei noastre, un împărat bizantin a trimis un spion la curtea califului Al Walid. Împrăştiind diverse zvonuri, spionul a izbutit să-l convingă pe stăpânitorul de atunci al Egiptului că sub far s-ar afla ascunse averi imense. Încrezător, Al Walid dădu poruncă să fie dărâmată superba construcţie. Când se ajunsese la demolarea doar a unei jumătăţi din far, califul realiză că fusese tras pe sfoară, mai ales că spionul se făcuse nevăzut. Arabii încercară să reconstruiască farul, folosind cărămizi. Nu ajunseră însă la înălţimea iniţială. Socotind că este folositor şi aşa, inginerii se gândiră să remonteze imensa oglindă, care sporea luminozitatea focului ce ardea fără oprire. Dar socoteala de acasă... Giganticul dispozitiv, ce susţinuse timp de o mie de ani nemaivăzuta oglindă, nu a mai intrat în noul său lăcaş şi a scăpat din braţele-i metalice preţioasa sticlă argintată. Ajunsă jos, oglinda s-a prefăcut în zeci de mii de cioburi. Iar cutremurele au desăvârşit ceea ce începuse Al Walid. Pietrele rămase au fost folosite ulterior la diverse construcţii. Astfel, au dispărut definitiv toate urmele faimosului far.

Nici nu am terminat bine erudita mea expunere, că s-au auzit bătăi puternice în uşa camerei de hotel.

-Cine e? am strigat.

-Poliţia, deschideţi! mi-a răspuns o voce groasă, într-o engleză cu un puternic accent arab.

Bineînţeles că am deschis, destul de intrigat de această intervenţie neaşteptată. Mai mulţi poliţişti se năpustiră în cameră şi începură să răstoarne mobilele, să deschidă sertarele în căutarea a ceva de care noi habar nu aveam. În sfârşit, cel care purta mai multe trese pe epoleţi întrebă tot în engleză:

-Cine e Ion Spineanu?

-Eu!

-Domnule Ion Spineanu eşti arestat!

-Sub ce acuzaţie?

-L-ai ucis pe Robert Ferguson!

Scurta declaraţie căzu ca un trăsnet asupra mea. Priveam năucit la ofiţerul care, între timp, ne ceru paşapoartele. Cel britanic, al lui Burton, nu întâmpină absolut nici o observaţie. La urma urmelor, era şi firesc, dacă ne gândim că până în 1922 Egiptul fusese protectorat englez. Pe urmă, după o aşa-zisă declaraţie de independenţă, suveranul noului regat nu era altceva decât tot o marionetă în mâinile aceloraşi englezi.

În schimb, paşaportul meu şi al lui Bursuc nu fură deloc pe placul ofiţerului, aşa că amândoi românii, cu cătuşe la mâini, trecurăm ruşinaţi prin faţa portarului împodobit cu epoleţi de mareşal. Acesta ne privea uimit cum părăsim hotelul, urmaţi de o întreagă escortă.

INTEROGATORIUL ŞI EVADAREA

Închisorile egiptene nu se dovediră prea modernizate. Câţiva indivizi tuciurii, în uniforme prea largi pentru statura lor slăbănoagă şi pipernicită, ne împinseră cu brutalitate într-o celulă cu pământ pe jos şi lipsită de orice fereastră. Odată intraţi înăuntru, ne simţirăm ca într-un cuptor, într-atât era de cald. Într-un colţ, ne veghea o tinetă urât mirositoare, în care deţinuţii să-şi poată face nevoile. Mai aveam la dispoziţie şi o cană metalică, plină cu apă. O saltea soioasă completa decorul sordid. De pătură nu era nevoie, ţinând seama de temperatura din jur. Mai erau şi două perne. Dar urmele ploşniţelor, avide de sânge uman, nu le făceau deloc atrăgătoare.

Pot să vă mărturisesc, absolut sincer, că nu mă simţeam deloc încântat de situaţia

în care nimerisem, cam fără voie. De fapt, îmi spuneam singur: "cum adică, fără

voie?". De capul meu hotărâsem să mă întorc în ţara unde se comisese o crimă, iar eu fusesem cel care descoperise cadavrul. Era firesc să fiu suspectat ca autor al morţii lui Ferguson. Ce duh neliniştit mă împinsese să revin în Egipt? Un desen sucit, care, la urma urmelor, putea să nu reprezinte nimic important, îmi schimbase destinul. Iar nebunia mea putea să aibă urmări din cele mai grave, urmări în care îl antrenasem şi pe bietul Bursuc. Trecuseră câteva ceasuri bune de când meditam la trista mea soartă. Pe neaşteptate, în amicul meu se trezi interesul pentru istorie.

-E adevărat că oraşul Alexandria a fost întemeiat de Alexandru cel Mare?

În loc să mă întrebe cum ieşim din aventura asta, auzi de ce-i ardea lui! Aflasem eu că în închisori, pentru trecerea timpului, unii deţinuţi mai cultivaţi ţineau adevărate cursuri, urmărite cu interes de ceilalţi tovarăşi de temniţă. Dar asta nu se întâmpla niciodată doar la câteva ore după arestare. Totuşi, mă străduii să astâmpăr foamea de cunoştinţe a lui Bursuc şi să-i ţin o mică prelegere pe care, în parte, ţi-am ţinut-o şi ţie.

În acest fel, Spineanu se scuza că avea să repete, probabil, unele lucruri.

-De fapt, Alexandru a pus numai fundaţia oraşului, în anul 313 înainte de Hristos. Până atunci, pe aceste locuri, nu era decât un mic sat pescăresc. El însuşi a trasat planurile viitorului oraş, marcând stradă cu stradă, dar n-a mai zăbovit mult. După ce a fost să consulte oracolul din Siwa, mulţumit de răspunsurile primite, a plecat mai departe, urmând cursul cuceririlor în Asia, unde avea să şi moară după doi ani. Adevăratul constructor al oraşului a fost însă unul din generalii lui, numiţi "diadohi". Ei aveau să-şi împartă imperiul. Lui Ptolemeu îi reveni Egiptul. Poreclit şi "Soter", adică salvatorul, el hotărî continuarea tradiţiei faraonice şi umplu oraşul de sfincşi şi obeliscuri aduse din interiorul ţării. Totodată, lui i se datorează transformarea Alexandriei într-un mare centru cultural al lumii antice, de unde avea să se răspândească elenismul, adică ştiinţa, literatura, arta, filozofia şi chiar religia vechilor greci. Ptolemeu nu numai că întemeiază o dinastie, dar creează „Museionul", unde aveau să lucreze cei mai importanţi oameni de ştiinţă ai timpului. În paralel cu aceasta, ridică şi marea Bibliotecă, în care aveau să se adune peste 500.000 de volume, papirusuri şi manuscrise. A fost cea mai vastă bibliotecă a Antichităţii.

-Păi să mergem şi noi s-o vedem, propuse Bursuc. Poate împrumutăm şi vreo carte.

Am fost nevoit să stăvilesc avântul spre cultură al amicului şi tovarăşului meu de carceră.

-Din păcate, nu prea mai avem ce. Biblioteca a ars în mai multe rânduri. Prima oară în timpul reginei Cleopatra, când ostaşii lui Cezar au asediat oraşul. Au ars atunci cărţi rare, printre care şi un manuscris al lui Pitagora, păstrat într-un tub de aur. Au căzut pradă flăcărilor lucrări gravate pe pietre subţiri provenite din Bretania şi, alături de ele, s-au topit inscripţiile de pe lamele de cupru din India. Tot ce era mai de preţ cu privire la istorie, filozofie, matematică, geografie, astronomie a fost mistuit de incendiu. Dar destinul tragic al Bibliotecii nu avea să se sfârşească acum. Resturile de opere, la care nu ajunseseră flăcările, au fost arse în jurul anului 600 al erei noastre, din ordinul califului Omar. El a pretextat că toate adevărurile sunt cuprinse în Coran, iar ceea ce lipseşte sunt minciuni care pot fi distruse fără vreo pagubă.

Spineanu mai aprinse un beţişor aromat şi apoi continuă, de astă dată fără să se mai adreseze lui Bursuc, acesta evident nemaifiind de faţă, ci mie:

-De altfel, Omar n-a fost ultimul dintre cei care, având puteri discreţionare, s-au temut de forţa culturii. La fel a procedat Inchiziţia, arzând cărţi în aşa numitele *autodafeuri* – acte de credinţă, de multe ori lăsând pradă flăcărilor şi pe autorii cărţilor respective. Nici naziştii lui Hitler nu s-au lăsat mai prejos. Şi ei au ridicat ruguri pentru cărţi. Exemplul lor a fost urmat şi de legionarii de la noi. Printre cărţile arse s-au numărat şi volumele semnate de Mihail Sadoveanu. Fără să facă spectacole din arderea cărţilor, şi comuniştii au pus multe opere sub obroc.

Spineanu aspiră fumul parfumat, încercând parcă astfel să-şi adune amintirile şi legă mai departe firul povestirii.

-În zilele noastre, prin efort internaţional, s-a ridicat, la Alexandria, o nouă mare bibliotecă. Poate

că ea o să aibă şi mai multe volume decât cea antică, dar niciodată nu va atinge măreţia aceleia.

Cu ochii pierduţi într-o reverie în care vedea, probabil, străvechea bibliotecă, profesorul tăcu. Curios de ce se întâmplase mai departe, am îndrăznit să-l trezesc din visare.

-Şi cum aţi scăpat din închisoare?

-Într-un chip destul de curios. Pe când încă îl mai introduceam pe Bursuc

în labirintul istoriei antice a Egiptului, uşa celulei se dădu în lături şi în prag se arătă un gardian, purtând tradiţionalul fes, şi ne făcu semn să-l urmăm. Străbăturăm câteva coridoare întunecoase, având la stânga şi la dreapta celule cu deţinuţi. La trecerea noastră, făcură o larmă îngrozitoare, şi ajunserăm într-un birou, unde ne aştepta un individ într-o uniformă bine croită, de care se ghicea uşor că este foarte mândru. Într-o engleză fluentă, ofiţerul ne invită să luăm loc. Prima întrebare mi-o puse mie, fulgerându-mă cu o privire ameninţătoare:

-De ce l-ai ucis pe Ferguson?

-Nu l-am ucis eu.

-Dar cine?

-Habar nu am. Este rolul dumneavoastră să aflaţi.

-Asta şi fac în momentul de faţă.

-Pe noi ne interogaţi în mod inutil. Nu ştim nimic.

-Chiar nu ştiţi sau vă prefaceţi?

-Chiar nu ştim.

-Minţi! Nici tu nu ştii? îl întrebă răstit ofiţerul pe Bursuc.

Acesta tăcu încremenit de groază. Temându-mă că va pomeni ceva despre hartă,

am intervenit rapid:

-Vă asigur că nici el nu ştie nimic.

-şi atunci ce căutaţi în Egipt?

-E o ţară splendidă şi am venit s-o vizităm.

-Dar ai mai fost o dată.

-Atunci a fost vorba de un congres ştiinţific. Ca să vă convingeţi, doresc să anunţaţi imediat Ambasada României de arestarea noastră.

-Ambasada o vom anunţa de îndată ce vom afla adevărul.

-Va fi imposibil să-l desluşiţi de la noi!

-Crezi?

-Sunt sigur! îi înfruntai eu privirea ameninţătoare.

Dar el îşi schimbă brusc înfăţişarea. Se apropie zâmbind de mine şi, fără vreo avertizare prealabilă, îmi trase o palmă, care îmi mută capul din loc. Şi astăzi, după atâţia ani, tot o mai resimt.

-Acum cred că nu mai eşti atât de sigur! scrâşni ofiţerul, prelungind silabele şi nerenunţând la zâmbetul sardonic.

-Palma nu v-a ajutat cu nimic. Cel mult v-au apărut nişte usturimi în buricele degetelor, încercai eu să-mi apăr demnitatea jignită. L-am cunoscut întâmplător pe Ferguson la Congresul de Egiptologie şi nu am nici o legătură cu crima.

De astă dată, palma fu înlocuită cu un pumn repezit drept în coastele mele. Încovoiat de durere, am găsit totuşi puterea să-l previn :

-Puteţi să mă bateţi în continuare, dar e păcat de efort. Oricât aş dori să vă ofer lămuriri suplimentare, îmi va fi cu neputinţă.

Noul pumn, tras cu mare sete, fu îndreptat împotriva plexului nepregătit al sărmanului Bursuc. Acesta icni surd, gata să leşine de spaimă.

-Nici tu nu ştii nimic? răcni ofiţerul cu faţa roşie ca focul.

Parcă atras de zgomotul bătăii, în birou îşi făcu apariţia un domn elegant, îmbrăcat într-un costum fin de mătase.

-Cum îţi permiţi să baţi nişte deţinuţi, care nici măcar n-au fost supuşi unui interogatoriu regulamentar? se răsti noul venit la prea puţin amabilul nostru ofiţer, care se făcuse alb la faţă. Şi de ce le vorbeşti în englezeşte? După câte ştiu eu, românii se descurcă mult mai bine în franceză. Originea latină îşi spune cuvântul.

-Ce zice? mă întrebă Bursuc, oarecum mai liniştit de intervenţia civilului.

-Zice să ne interogheze în franceză.

-Pardon, rosti tare amicul meu, cu cel mai autentic accent parizian. Dar *je nu parlez* nici franţuzeşte.

Spre uimirea mea, civilul pricepu ce spusese Bursuc.

-Regret, exclamă el în limba lui Voltaire, dar eu româneşte nu ştiu.

-Puteţi vorbi ori în engleza, ori în franceză, îi voi traduce, am sărit eu în ajutorul fostului meu coleg de şcoală, aşa cum făceam şi la orele domnului profesor Choquard, când totdeauna trebuia să suflu, pentru ca sărmanul Bursuc să ia măcar un amărât de cinci. Îmi dădeam însă seama că mă aflam în faţa obişnuitului truc al "poliţistului bun şi al celui rău", întâlnit în atâtea romane şi filme. Dar mă decisesem să mă conformez jocului.

Părând mulţumit de intervenţia mea, civilul continuă pe un ton prietenos:

-Vă rog să treceţi cu vederea brutalitatea colegului meu. Sunt obiceiuri moştenite de la vechii noştri stăpâni, turcii. Acum încercăm să ne civilizăm. Subalternul meu se vede că nu a înţeles încă ce anume ne cere suveranul nostru, Regele Fuad. Dorim să devenim ca europenii, uitând că suntem totuşi africani. Mă iertaţi, dar nici nu ştiu cum vă numiţi.

-Eu sunt Ion Spineanu, iar dânsul e Horaţiu Bursuc.

-Îmi pare bine de cunoştinţă. Aţi mâncat ceva pe ziua de astăzi?

-Încă nu.

-Spune-le să aducă ceva de mâncare. Acum. Imediat! Mâncare europeană.

Ofiţerul ascultă ordinul fără să clipească, dar i se cunoştea enervarea după felul cum îşi încleşta maxilarele. Fără să spună un cuvânt, ieşi din

încăpere.

Rămaşi singuri, civilul ne şopti:

-Uşa a rămas deschisă. Dacă ieşiţi pe coridor, a doua uşă din dreapta dă direct în stradă. Nu este păzită. Plecaţi, plecaţi imediat!

Nu-mi venea să-mi cred urechilor.

-Vreţi să comitem o încercare de evadare, ca să ne puteţi împuşca pentru fugă de sub escortă?

-Ascultaţi-mă, sunt prietenul vostru. Ştiu că sunteţi nevinovaţi. Fugiţi chiar acum, cât mai e timp. Nu vi se va întâmpla nimic. Iau totul asupra mea! V-am interogat şi m-am lămurit! Gata, fugiţi!

Deşi eram plin de îndoieli, am părăsit biroul în mare grabă. Într-adevăr, pe coridor nu era nimeni. Am deschis a doua uşă pe dreapta. Eram în stradă.

Întâmplător, trecea un taxi. L-am oprit şi am sărit înăuntru. Uitându-ne înapoi, n-am văzut pe nimeni care să ne urmărească. Taxiul porni în trombă cu un îngrozitor scrâşnet de roţi.

RĂTĂCITORI PRIN EGIPT. A DOUA ARESTARE

După incredibila noastră evadare, ajunserăm destul de iute la hotel, unde Burton ne aştepta disperat. Toate încercările lui de a ne elibera prin intervenţii la Ambasada Britanică se dovediseră inutile. Avu loc o scurtă consfătuire cu privire la ce urma să facem în continuare. O primă idee ar fi fost să părăsim de îndată Egiptul. Renunţarăm la ea, bănuind că numele şi semnalmentele noastre sunt date în consemn la frontieră. În plus, paşaportul meu şi cel al lui Bursuc rămăseseră la poliţie. O a doua idee era să ne urmăm cât mai repede drumul, având în vedere că acela care ne lăsase să fugim părea să aibe un grad superior. Apoi, chiar dacă s-ar fi răzgândit sau ar fi primit el însuşi alt ordin, negăsindu-ne la hotel, autorităţilor le va fi greu să ne găsească în altă parte. Fără să cunoască exact destinaţia noastră, a încerca să dea de noi în vasta întindere a ţării şi în viermuiala milioanelor de oameni, băştinaşi şi străini, care forfoteau pretutindeni, era la fel cum ai căuta acul în carul cu fân.

Fără să mai stăm pe gânduri, am părăsit hotelul şi ne-am îndreptat spre gară.

-Şi daca poliţia ne aşteaptă acolo? ne întrebă îngrijorat Burton. Dacă pe mine mă vor lăsa în pace, pe voi doi or să vă recunoască foarte uşor.

-Am o idee! izbucni Bursuc, spre surprinderea noastră, căci nu-l ştiam pe amicul meu prea înzestrat cu multe idei.

-Să auzim!

-Să trecem prin bazar!

-Ai înnebunit? De cumpărături ne arde nouă acum? Ce suntem, turişti avizi de *shopping?!* m-am oţărât eu la el.

-Ba ne-ar prinde foarte bine dacă ne-am cumpăra trei *galabiy.*

-Ce să facem cu ele?

-Să ne deghizăm în femei.

-Întâi şi întâi, că *galabiy* poartă bărbaţii. Rochile femeilor se cheamă *abeyi*!

-Bravo! Felicitări pentru cunoştinţe în moda egipteană. Atunci să cumpărăm măcar două din alea, socotind că Burton n-are nevoie. Ne acoperim feţele cu vălul pe care îl poartă majoritatea egiptencelor şi dracul ne mai recunoaşte. Poliţia n-o să se agaţe tocmai de două tinere doamne.

Ideea lui Bursuc ne surâse şi mie şi lui Burton. Era limpede că amicul meu nu era aşa de prost cum, în mod greşit, îl consideram eu. Cumpărarea acelor rochii lungi până la călcâi nu fu o problemă. Mai complicat era să găsim un loc unde să ne putem schimba îmbrăcămintea. Soluţia o găsi tot Bursuc. Rochiile erau largi şi puteau fi trase peste cap, de-asupra cămăşilor şi a pantalonilor scurţi cu care eram îmbrăcaţi. Această operaţie, împreună cu înfăşurarea vălului pe cap şi pe faţă, lăsându-ne liberi numai ochii, era simplu s-o realizăm rapid îndărătul primului gard de chirpici întâlnit în cale. Astfel, deghizaţi în femei, cu Burton ţinându-se la o anumită distanţă de noi ca să nu pară că suntem împreună, ajunserăm la gară. Cel mai mult ne temeam să nu fim trădaţi de bocancii din picioare, purtaţi în ciuda temperaturii de aproape 40 de grade şi complet nepotriviţi cu ţinuta noastră femeiască.

În sfârşit, după emoţiile de a nu intra în vorbă cu cineva şi de a da astfel prilejul de a fi demascate că nu cunoaştem limba egipteană, urcarăm într-un tren hodorogit, moştenire a fostei stăpâniri turceşti. Drumul, într-o aglomeraţie sufocantă, ni se păru că nu se mai termină. Dar, în cele din urmă, coborârăm la Cairo, capitala ţării. N-am zăbovit multă vreme nici aici, deşi inima mă trăgea să mai merg o dată la Ghizeh, în apropiere, şi să admir din nou piramidele, ca să nu mai vorbesc de tentaţia vizitării "Muzeului Egiptean", cunoscut sub numele simplu de *Al Mathaf* (muzeul). În schimb, n-am scăpat de subitul interes pentru ştiinţă şi istorie al lui Bursuc. În timp ce ne astâmpăram foamea cu un *Kebap*, Bursuc mă obligă, printre înghiţituri, să-i spun câte ceva din istoria oraşului.

-Cairo nu a fost un oraş al faraonilor, îmi începui eu dizertaţia, spre disperarea lui Burton, care se consolă însă cu o excelentă bere egipteană. Deşi piramidele se văd clar de pe balcoanele clădirilor mai înalte din Cairo, capitala era la Memfis, aflat la 22 de km. distanţă de Ghizeh. Cu toate acestea, una din povestirile celor *O mie şi una de nopţi* începe

cu taclalele unor oameni adunaţi într-o moschee din Mosul, care se întrec lăudând frumuseţile marilor oraşe ale lumii. Unul din bătrânii mai înţelepţi spunea: "Dacă Bagdadul este paradisul, atunci cine n-a văzut Cairo, n-a văzut lumea. Praful său este aur, Nilul e o minune, iar femeile lui sunt ca fecioarele cu ochi adânci şi negri ale raiului. "Primele consemnări despre existenţa noului oraş apar în anul 969, al erei noastre, când, după cucerirea Egiptului de către arabi, dinastia Fatimizilor începe construirea capitalei lor. O frânghie, de care erau legaţi clopoţei, înconjura perimetrul viitoarei aşezări. La primul clinchet al clopoţeilor urmau să înceapă şi lucrările. Dar un corb muşcă din frânghie şi o rupse. Atunci s-a aşteptat ca planeta Marte (*Al Qahir-victoriosul*) să intre în ascendenţă. De aceea, califul a şi botezat oraşul *Al Qahir*, de unde europenii l-au transformat în Cairo. Numai că Fatimizii erau şiiţi, iar populaţia era sunită.

-Care e diferenţa? mă întrerupse Bursuc, tocmai când evocam mai înflăcărat istoria oraşului.

-Chestiunea e destul de complicată. Profetul Mahomed moare în anul 632, fără să numească un succesor. Ali, soţul Fatimei, fiica profetului, se consideră conducător, căpătând acest drept prin căsătorie. El ridică armele împotriva clanului Umaiazilor care, la rândul lor, se consideră adevăraţii califi. Dar Ali este curând asasinat. Fiul acestuia, Al- Hussein, încearcă şi el o revoltă împotriva aceluiaşi clan, dar moare în bătălia de la Kerbala. În sânul Islamului, se produce o schismă, care durează până în zilele noastre. Şiiţii, mai puţini la număr, pretind că nu pot fi califi decât aceia în a căror vine curge sânge din sângele profetului, aşa cum era cazul lui Al-Hussein, nepot direct al lui Mahomed. Ceilalţi, suniţii, cuprinzând 90% dintre mahomenani, inclusiv pe egipteni, consideră că adevărata linie de succesiune trece prin Umaiazi. Reţine, deocamdată, dragul meu Bursuc, faptul că deşi ambele secte aparţin Islamului, ele sunt învrăjbite una cu cealaltă şi că de-a lungul istoriei a curs mult sânge datorită acestei învrăjbiri.

-Bine, spune mai departe despre Cairo! mă îndemnă amicul meu, deşi nu prea ştiam ce reţinuse din tot ce îi povestisem.

-Unde am rămas? întrebai eu, căci pierdusem firul.

-La începutul construcţiei oraşului şi la venirea Fatimizilor.

-Când cruciaţii, în drumul lor spre Sfântul Mormânt, atacară Egiptul, califul îi chemă în ajutor pe Seleucizii din Damasc. Aceştia îi goniră pe cruciaţi din delta Nilului şi reinstaurară religia sunită. Iar mai târziu, conducătorul lor, *Salah ad-Din*, cunoscut cruciaţilor şi apoi lumii apusene sub numele de Saladin, intră victorios în Cairo şi instală o nouă dinastie care însă nu dură mult, fiind la rândul ei izgonită de mameluci!

-De ăştia am auzit. Nişte târâie-brâu, puturoşi, buni de nimic.

-Nu, scumpul meu savant, "mameluc" e doar o poreclă fără sens, ajunsă cine ştie cum în limba română. Aş putea chiar spune că mamelucii erau deosebit de viteji. La început, erau numai militari proveniţi din rândurile sclavilor şi folosiţi de turci ca mercenari. Serviciile lor au fost răsplătite de Saladin cu pământuri şi ranguri înalte.

Puterea lor crescând, ei îi răsturnară pe urmaşii cuceritorului Ierusalimului şi deveniră stăpâni la Cairo. Deşi erau foarte cruzi, şi prin războaie sângeroase îşi întinseseră stăpânirea peste Siria şi Palestina, sultanii lor împodobiră capitala cu superbe monumente şi edificii, iar Cairo deveni un important centru cultural. Domnia mamelucilor dură 267 de ani. Unul dintre sultanii lor merită amintit. Se numea Qaitbey. Pe când era doar un băieţaş, Quaitrbey fusese cumpărat ca sclav de către unul dintre sultani. Au urmat alţi nouă suverani, până ajunse el însuşi sul-tan. De o cruzime şi de o rapacitate fără seamă, Quaitbey pusese nenumărate biruri şi taxe asupra supuşilor săi. Uneori, aplica el însuşi pedepse înfiorătoare celor rău platnici. Unui alchimist care nu izbutise să prefacă cuprul în aur, îi scoase ochii şi îi tăie limba cu propriile sale mâini. Totuşi, sub domnia lui, s-au ridicat la Cairo unele din cele mai frumoase monumente, printre care se remarcă în mod deosebit superba moschee din cimitirul de nord al oraşului. Bogăţia uriaşă a mamelucilor se datora unui canal care lega Nilul de Marea Roşie, chiar la Cairo. Pe aici trecea drumul comercial dinspre Europa către India şi întregul Orient. Mamelucii, în tovărăşie cu veneţienii, controlau de fapt comerţul dintre est şi vest, adunând averi nemăsurate. Abia la sfârşitul secolului 15, când Vasco da Gama descoperi drumul pe mare, pe la Capul Bunei Speranţe, supremaţia mamelucilor intră în declin. În acest timp, creştea puterea turcilor. Ultimul sultan al mamelucilor trebui să-i înfrunte pe turci în bătălia de la Alep, în Siria, şi fu învins. În luna ianuarie a anului 1517, sultanul Selim I, al turcilor îşi făcu intrarea în Cairo. Cu toate acestea, mamelucii nu dispărură din istorie. După sistemul feudal al Evului Mediu, unii dintre comandanţii lor căpătară titlul de bei, sub suzeranitatea guvernatorului turc de la Cairo. Dar în 1796, unul dintre beii mai îndrăzneţi atacă garnizoana turcească şi se proclamă sultan. Domnia lui fu însă foarte scurtă. Doi ani mai târziu, muschetele şi tunurile lui Napoleon veniră de hac săbiilor mânuite cu îndemânare de călăreţii mameluci. Înaintea bătăliei de la piramide, aşteptând atacul a 8000 de mameluci, consideraţi drept cei mai buni călăreţi din lume, corsicanul se adresă ostaşilor săi: "Soldaţi, din înaltul acestor piramide vă privesc

patruzeci de veacuri!". Mamelucii şarjară, dar gloanţele franţuzilor îi puseră pe goană. Oştenii lui Napoleon, ştiind că inamicii lor îşi poartă aurul cu ei, îi urmăriră în apă şi în deşert. Şi, totuşi, un tânăr mameluc, un georgian cu ochi albaştri, Rustam, vândut de trei ori ca sclav, deveni garda de corp a viitorului împărat. Cincisprezece ani el avea să doarmă la uşa cortului în care i se odihnea stăpânul. Dar o dramă, dincolo de pierderea bătăliei de la Aboukir, în faţa flotei conduse de Nelson, umbreşte imaginea lui Bonaparte. În cursul campaniei egiptene, într-o înfruntare cu trupele turceşti, francezii iau 3000 de prizonieri. Să-i hrănească, generalul nu mai avea cu ce. Abia dacă îi ajungeau alimentele pentru propriile sale trupe. Să-i lase liberi, ar fi avut în spate 3000 de inamici. Pus să rezolve această dilemă, Napoleon nu găseşte decât o singură soluţie: să-i ucidă! Cei trei mii de prizonieri sunt gâtuiţi unul după altul. Omorârea ducelui d'Enghien şi exterminarea prizonierilor turci, vor apăsa toată viaţa conştiinţa marelui cuceritor. Nu-i va împovăra sufletul restul miilor de cadavre uitate pe toate câmpurile de bătălie,unde-l purtase visul de a avea un imperiu mai întins decât al lui Alexandru cel Mare. Acei oameni muriseră soldăţeşte, aşa cum el însuşi înfruntase de atâtea ori moartea, pornind la atac în fruntea trupelor sale. Datoria lor era chiar să moară dacă va fi nevoie.

....

În ciuda vârstei înaintate, după lunga povestire de până acum, profesorul Spineanu nu dădea nici un semn de oboseală. Munca şi studiul continuu, precum şi exerciţiile fizice făcute regulat, îi conferiseră aceeaşi vioiciune de spirit de care dăduse dovadă şi în tinereţe. El trase aer în piept şi continuă să-şi depene firul amintirilor:

-Înflăcărat eu însumi de faptele Împăratului, abia am băgat de seamă că, de peste drum, ne urmărea atent un individ a cărui mutră mi se părea cunoscută. Scormonindu-mi memoria, mi-am dat seama că era chiar egipteanul binevoitor, care se oferise să ne descifreze papirusul descoperit în cutia cumpărată din bazar de către Ferguson. Când individul observă că şi eu mă uitam la el, îşi băgă mâinile în buzunare şi se îndepărtă fluierând. Mă întrebam dacă nu cumva mi se păruse numai că-l recunosc şi că, de fapt, nu era decât un simplu trecător. Dar m-am convins că nu mă înşelasem când, doar după câteva minute, în faţa micului restaurant în care încercasem să ne potolim foamea, sosiră două maşini de culoare închisă. Din ele coborâră câţiva gealaţi, care se repeziră la noi, ne luară pe sus, fără să ne mai lase să plătim consumaţia, şi ne înghesuiră într-una din maşini. De astă dată, nici Burton, care era cetăţean englez, nu mai fu iertat. Şi el avea să ne însoţească în prizonierat şi avea să

guste din comodităţile închisorilor egiptene. Ajunşi la secţia de poliţie, furăm dezbrăcaţi până la piele şi îmbrăcămintea noastră fu cercetată cu amănuntul, mergând până la desfacerea tocurilor de la bocanci.

Am bănuit că obiectul cercetării era papirusul din cutie. Probabil că poliţiştii nu-şi închipuiau că acesta fusese furat de alţii sau sperau că vor găsi măcar o copie. Era limpede că ei nu citiseră despre revoluţionarii ruşi, aşa cum o făcusem eu. Aflasem dintr-o carte că aceştia obişnuiau să-şi ascundă documentele cele mai secrete în mici tuburi metalice, pe care şi le băgau în anus. Eu procedasem la fel cu schiţa realizată după papirusul lui Ferguson, o operaţie destul de neplăcută, dar care se dovedi utilă. Percheziţia nu descoperi nimic suspect. Abia se terminase căutarea, când în celulă intră acelaşi civil îmbrăcat elegant, care ne mai eliberase o dată, la Alexandria. În aceeaşi franceză impecabilă, se scuză din nou:

-Vai, vă rog să mă iertaţi că am ajuns atât de târziu. De cum am aflat de arestarea dumneavoastră, m-am repezit în prima maşină, pentru a ajunge cât mai repede aici.

Subalternii mei sunt cam grei de cap. Le-am spus de nenumărate ori că dumneavoastră sunteţi nişte persoane onorabile şi absolut nevinovate. Că indiferent cine le-ar da ordin să vă aresteze sau să vă percheziţioneze, să nu execute în nici un caz astfel de dispoziţii. Primiţi, vă rog, încă o dată toate scuzele mele!

Eram din nu liberi. Dar în mine se instalase convingerea că, de fapt, ni se dăduse drumul, şi prima oară şi acum, doar pentru a fi urmăriţi unde ne ducem şi ce avem de gând să facem. Trebuia să ni se piardă urma şi să ajungem cât mai repede la Luxor. Cel mai tentant ar fi fost să călătorim cu o felucă – mică ambarcaţiune cu pânze şi cu lopeţi – chiar împotriva curgerii Nilului. Din ea am fi putut admira mai uşor monumentalele temple ridicate pe ambele maluri, dar drumul ar fi durat mult prea mult. De aceea, ne-am hotărât să ne îmbarcăm pe unul din vasele cu zbaturi, cum mai circulau în acea vreme pe marele fluviu african. Fără evenimente deosebite, ajunserăm la Luxor. Ridicat pe locurile bătrânului oraş – Teba, la rândul său, numărând peste 4000 de ani, Luxorul e un adevărat muzeu în aer liber. Călătorii veneau aici de secole pentru a admira templele din Karnak, cel al lui Ramses II sau al reginei Hatşepsut. Încă din vremea greco-romanilor, mulţi curioşi aşteptau zorile pentru a auzi plânsul sfâşietor al lui Memnon, ce răsuna din pieptul unei statui colosale. Grecii antici pretindeau că statuia îl reprezenta pe Memnon, rege al Etiopiei şi fiul lui Eos – zeiţa zorilor. Miticul rege fusese ucis de Achille în timpul războiului troian. Acel sunet de jale era adresat mamei sale, care, la rândul ei, uda cu lacrimi de rouă imaginea împietrită a fiului mort prea

devreme. În realitate, era vorba de ruinele a doi coloşi, resturi ale unui templu ridicat de Amenhotep III, statuile înfăţişându-l chiar pe faraon. Atâta mai rămăsese din templul distrus de revărsările succesive ale Nilului. Dar visătorii greci, fermecaţi de povestirea lui Homer, dăduseră o altă identitate statuii. Se pare că plânsul ce se auzea în zori era provocat de trecerea vântului printr-un orificiu al monumentului. Odată cu reconstrucţia şi consolidarea acestuia, misteriosul sunet nu se mai auzi. Nici nouă nu ne fu dat să-l auzim.

DRUMUL SPRE DEIR AL BAHRI. ÎNTÂLNIRE CU BANDIŢII DEŞERTULUI

Vizitarea splendidelor temple de la Luxor şi Karnak ne-ar fi luat cel puţin o zi, or ţinta noastră era Deir al Bahri, unde se afla templul reginei Hatşepsut.

-Şi cum vom putea noi săpa acolo? Ne vor lăsa aşa de capul nostru? întrebă pe drept cuvânt Bursuc, dovedindu-se încă o dată mult mai inteligent decât îl consideram eu.

-S-ar putea, într-adevăr, să avem greutăţi, îi răspunsei eu. Am totuşi o speranţă: săpăturile pentru dezgroparea templului au început de mult, încă sub supravegherea lui Mariette, pe la mijlocul secolului al nouăsprezecelea.

-Cine mai şi ăsta? oftă Bursuc, sufocat de mulţimea explicaţiilor pe care i le tot dădusem şi despre care mărturisise că-i făcuseră capul cât o baniţă, deşi el însuşi le ceruse.

-Eşti sigur că vrei să ştii?

-Da!

-Păi spuneai că...

-Lasă asta şi vorbeşte.

Stând la umbra săracă a unui palmier, aşezaţi pe o bancă, m-am simţit nevoit să-i răspund:

-Auguste Mariette a fost un arheolog francez căruia egiptenii îi datorează enorm. Multe din descoperirile făcute în întreaga ţară i se datorează lui. Tot el a impus o legislaţie care să mai împiedice furtul comorilor arheologice.

-Au fost şi hoţi dintr-ăştia? se miră Bursuc.

-Câtă frunză şi iarbă. Încă din vremea faraonilor, mormintele lor au fost jefuite.

De aceea a şi stârnit atâta mirare, când mormântul lui Tutankamon a fost găsit intact.

Inaintea lui Mariette, şi chiar mai târziu, marile puteri i-au mituit pe diverşii conducători ai Egiptului şi au "cumpărat" valori de nepreţuit. Mohamed Ali, cândva stăpân al ţării, a îngăduit să fie luat obeliscul care acum înfrumuseţează *Place de la Concorde*, din Paris. Astfel de obeliscuri se mai găsesc şi în alte locuri ale lumii. Unul e pe digul Londrei, altul în Central Park din New-York şi cine mai ştie pe unde. În secolul al XIX-lea, faimoasele muzee, cum sunt Louvre, British Museum, Berlin Museum sau Metropolitan-ul din New-York, şi-au îmbogăţit patrimoniul cu nenumărate mumii, sfincşi şi alte numeroase obiecte, aduse din Egipt de către colecţionari bogaţi sau chiar de vânători de comori. Este cunoscut cazul unui circar italian, Giovanni Belzoni, care a adus la British Museum, nici mai mult nici mai puţin decât un fragment din statuia lui Memnon, despre care am mai vorbit. El a furat fragmentul chiar dintr-un muzeu. În ultimii ani, guvernul egiptean a solicitat redobândirea unor piese de mare importanţă pentru istoria ţării, cum ar fi Stela de la Rosetta, expusă la British Museum, superbul bust al reginei Nefertiti din Muzeul Berlinez şi chiar unele statui ale reginei Hatşepsut, aflate la New-York.

-Întreabă-l pe Burton dacă englezii au de gând să dea ceva înapoi? mă zgândări Bursuc.

De curiozitate, chiar îl întrebai pe inventator. Răspunsul lui fu edificator şi în traducere liberă ar suna cam aşa: "Doar dacă le-ar lipsi o doagă!". Probabil că la fel ar fi răspuns şi ceilalţi posesori, chiar dacă nu erau britanici.

-Dar nu mi-ai terminat povestea cu Mariette, îmi reaminti Bursuc.

-Ţi-am spus că a fost arheolog. Şi lui i se datorează crearea Muzeului Egiptean, tocmai pentru a strânge la un loc marile descoperiri şi a împiedica răspândirea lor prin alte ţări. Aici se află şi comorile găsite în mormântul lui Tutankamon, aduse bineînţeles după moartea lui Mariette. Tot el, după cum îţi spuneam, a găsit templul lui Hatşepsut

şi a început săpăturile pentru scoaterea măreţului edificiu la lumină. De aceea, autorităţile turceşti ale vremii i-au acordat titlul de "bei", iar statuia lui străjuieşte în grădina muzeului. Ce e drept, francezul, turnat în bronz, poartă fes, cum se şi cuvine unui bei. La fel şi conaţionalul nostru, Ion Ghica, o fi purtat şi el fes, pe timpul cât a fost numit bei de Samos.

Lângă noi, Burton sforăia de zor. Era extraordinar cum simpaticul nostru companion izbutea să adoarmă în orice situaţie, atunci când creierul lui nu era solicitat de rezolvarea vreunei probleme ştiinţifice. Şi nici vorbă să înţeleagă ce-i turuisem eu lui Bursuc. O scuturătură bună îl trezi imediat.

-La drum! Nu avem timp de dormit.

Burton se frecă la ochi şi mormăi:

-Păi, parcă nu ştiam cum o să executăm săpături la templu.

-M-am gândit că săpăturile egiptenilor încă nu s-au terminat. În

același timp, au loc și lucrări de reconstrucție. Poate că ne-am putea amesteca printre lucrători. De asemenea, sunt sigur că mișună pe acolo o mulțime de arhitecți, ingineri și arheologi. Vom găsi poate și turiști. De ce să nu fim confundați cu unii dintre aceștia?

-Doar dacă nu ne așteaptă și polițiștii! rosti pesimist Burton, scărpinându-și gânditor bărbia.

-Să sperăm că vom avea noroc!

Cu rucsacurile în spinare, ne așternurăm la drum spre Deir al Bahri. Îmi ziceam că noi, oricum, nu aveam de gând să prădăm comorile ce eventual le-am fi găsit acolo. Intenția era să anunțăm autoritățile despre descoperirile noastre, așa că nu aveam de ce ne teme.

Dacă Luxor se află pe malul estic al Nilului, templul lui Hatșepsut se găsește pe cel vestic. Trebuia deci să traversăm fluviul. Pentru asta cel mai de folos ne-ar fi fost o felucă. De altfel, nici nu ajunserăm bine la mal, că un bătrân barcagiu, numai piele și os, ne făcu semn că este liber și că mica lui ambarcațiune abia așteaptă să ne urcăm în ea.

Ne tocmirăm un pic la preț, dar cum pretențiile lui nu erau oricum prea mari, am ajuns repede la o înțelegere. Nici n-am sărit bine în minuscula corabie, că bătrânul roti pânza și, săltând în bătaia vântului, feluca o porni rapid spre malul opus. Fluviul era destul de adânc, din moment ce permitea trecerea unor nave de zeci de ori mai voluminoase decât coaja noastră de nucă. Și iată că tocmai ea ne oferi o surpriză destul de neplăcută. Abia ne aflam la mijlocul dintre cele două maluri, când barca se umplu deodată cu apă. Micul ei catarg se apleacă în mod primejdios, dând semn că nu peste multe clipe ne vom răsturna. Probabil că feluca avea pe undeva o gaură astupată cine știe cum, iar așa zisul dop cedase. Barcagiul ne strigă în engleza lui pocită "săriți" și se aruncă el însuși în apă, începând să înoate voinicește înapoi, înspre malul de unde pornisem. Burton, cu prețiosul lui rucsac în mână, urla ca din gură de șarpe că el nu știe să înoate. Ca absolvent al unei universități englezești, unde se pune atâta preț pe pregătirea sportivă, faptul părea destul de curios. Probabil că el preferase laboratorul și biblioteca decât terenurile de sport, sau participarea la faimoasele regate de pe Tamisa, unde echipele diverselor universități se întrec între ele.

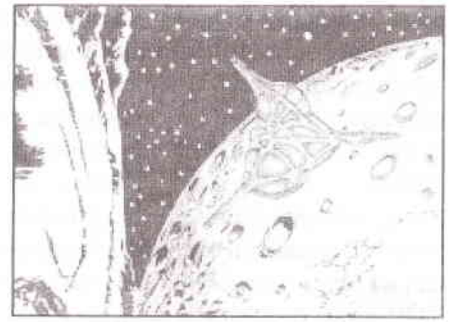
Bursuc strigă către mine:

-Pe Nil sunt crocodili?

-Nu știu! Poate în deltă. Dar pe-aici nu cred!

și, ca un făcut, chiar atunci îmi trecu prin minte un cuplet vechi, auzit probabil la "Tănase": *Soacră-mea s-a dus pe Ni l/ și-a mâncat un crocodil.* Îngrozit, m-am repezit să-l ajut pe Burton, dar Bursuc și ajunsese la el înaintea mea, iar acum se străduia să-l țină la suprafață, ceea ce nu era ușor, căci britanicul speriat se zbătea ca de ceasul morții. L-am apucat și eu de

un braț, în timp ce Bursuc îl trăgea de păr, ca să-i țină capul deasupra apei. Numai că traversarea fluviului nu era chiar așa de simplă. Întâi, împotriva noastră era însuși curentul apei către vărsare. Apoi, întâlneam în cale destule vârtejuri care ne amenințau să ne tragă la fund. Obosisem repede și gâfâiam ca alergătorul de la Maraton. Nu mai doream altceva decât să mă las la fund și să-mi odihnesc brațele care mă dureau îngrozitor. Iar poate în acest fel, să-mi liniștesc și bătăile mult prea rapide ale inimii. Norocul nostru a fost tot forța fizică a lui Bursuc cel plinuț. În ciuda kilogramelor sale, era musculos și mult mai obișnuit cu înotul decât mine, chiar dacă îl practicase doar într-una din gârlele mâloase de la marginea Bucureștiului. Aș putea chiar mărturisi că Bursuc a fost acela care ne-a tras și pe mine și pe Burton, până ce am ajuns pe uscat. Acum zăceam toți trei întinși pe nisipul cald al malului, să ne recăpătăm suflul. Prin cap îmi treceau tot soiul de ipoteze. Oare barcagiul ne atrăsese special în feluca lui, știind că e găurită? Și, în acest caz, de cine fusese plătit pentru a ne îneca în mijlocul Nilului? Poliția în nici un caz nu avea interes să ne înece. Ea ne urmărea pentru a afla ce avem de gând să facem. Atunci altcineva care, fiind în posesia hărții, nu vroia cu nici un chip ca noi să ne atingem țelul. Acel "altcineva" era, probabil, și asasinul lui Ferguson. El sau ei furaseră și cutia. Izbutind s-o

deschidă, dăduseră și de hartă. Ce aventuri aveau să ne aștepte pe drumul către Deir al Bahri? Mai trebuia să străbatem un deșert calcaros, cu aspectul unui decor lunar, și să urcăm apoi o colină înaltă și greu de escaladat, mai ales sub un soare arzător.

Dacă, trecând prin deșert, numai setea a fost cea care ne-a chinuit cumplit, căci având rezerve de apă limitate, n-am putut să ne-o astâmpărăm după voie, acum ne sta în față urcușul. Acesta ne punea probleme și mai grele. Eram cu toții într-un hal de extenuare greu de descris. Totuși, am înghițit fiecare câte o picătură de apă, de parcă am fi fost vrăbii și nu oameni, apoi, îndemnându-ne unii pe alții, începurăm ascensiunea chinuitoare. Nici n-ajunserăm bine în vârful colinei, când văzurăm un grup de călăreți care, pe cai arăbești, mici dar iuți, urcau în mare viteză spre noi, de pe versantul opus. Prin norul des de praf ridicat de copitele cailor, îi puturăm desluși pe călăreți rotind amenințător iatagane de-asupra capetelor și scoțând țipete sălbatice.

Fără îndoială că apropierea lor nu era deloc amicală. Am bănuit imediat că avem de-a face cu temuţii bandiţi ai deşertului, spaimă a caravanelor şi a turiştilor neînsoţiţi de o gardă militară.

Distanţa dintre tâlhari şi noi se micşora văzând cu ochii. Era limpede că, dacă nu ne vor lipsi de capete, lăsând restul trupurilor noastre pradă vulturilor sau hienelor, atunci ne vor goli buzunarele de puţinii bani pe care îi mai aveam, ne vor dezbrăca de haine şi de încălţări, considerându-le pradă de război, vor înhăţa unicul burduf în care mai clipocea un pic de apă şi vor pleca împreună cu tot echipamentul cărat de noi cu atâta greutate. Iar în cazul că vor mai găsi ceva care s-ar putea vinde în bazar, îl vor lua cu siguranţă. Dacă am fi avut măcar arme, am fi putut să ne vindem pielea cât mai scump, chiar ştiind de la început că soarta ne este pecetluită.

-Ce ne facem? murmură Bursuc, care de obicei vorbea tare de-mi spărgea urechile, dar acum îşi pierduse glasul. N-ar fi bine s-o luăm la goană?

-Tot ne vor prinde! îl descurajai eu.

-Şi ce propui?

-Să ridicăm frumos mâinile şi să ne predăm!

-Crezi că ne vor lăsa în viaţă?

-Eu aşa sper! Altceva nu avem ce face!

-Ba avem! interveni Burton care începuse s-o rupă pe româneşte, tot ascultându-ne vorbind. Am eu ceva special, o invenţie a mea. Numai să n-o fi uitat la Londra.

-Ba ai uitat-o! îi răspunsei eu sceptic, ştiind cât de distrat era noul meu amic.

În timp ce englezul tot scotocea în rucsac, fără să găsească ceea ce căuta, ceata călăreţilor se apropia vertiginos de noi. Deodată auzii un răpăit de mitralieră. Eram convins că apăruse din senin vreo patrulă militară, pe care Allah, în marea sa mărinimie, o trimisese în ajutorul nostru, deşi ştia bine că suntem nişte ghiauri necredincioşi. Dar în jur nu vedeam nici un soldat. În schimb, ceata bandiţilor îşi struni brusc bidiviii.

Întorcând capul, îl văzui pe Burton cu un aparat mic în mână, dar care scotea un puternic sunet de mitralieră. Era doar un simulator. Cum nici unul dintre bandiţi nu căzuse, îmi era teamă că vor porni din nou la atac. Şi totuşi îi văzui întorcându-şi caii. Probabil că se gândiseră că primele focuri fuseseră doar de avertisment, dar că până la urmă, mitraliera s-ar putea să le vină de hac. Aşa încât, decât să rişte, preferaseră să pună în aplicare străvechiul proverb, existent în numeroase limbi: "fuga e ruşinoasă, dar sănătoasă". Am ezitat şi noi să ne continuăm de îndată drumul, temându-ne că, ajunşi în vale, vom da din nou de bandiţi. De astă dată, aveau să vadă limpede că nu suntem dotaţi cu nici o mitralieră. Dar cum începuse să se însereze, iar la tropice întunericul se lasă brusc, am hotărât să petrecem noaptea sus pe colină şi să ne continuăm drumul abia a doua zi în zori.

Dacă până acum înduraserm căldura necruţătoare a deşertului, în noaptea ce urma, aveam să înfruntăm frigul tot atât de neîndurător. Iar noi nu posedam nici măcar o pătură să ne învelim. Ne-am înghesuit unul într-altul şi curând peripeţiile prin care trecusem şi oboseala acumulată ne doborâră. Am adormit aproape toţi trei deodată, de parcă nu ne-ar fi fost teamă că bandiţii s-ar fi putut întoarce şi nici simulatorul mitralierei n-ar mai fi fost de folos, pentru că nici unul din noi trei nu s-ar fi trezit să-l pună în acţiune.

TEMPLUL REGINEI HATŞEPSUT

Ascultând povestirea profesorului Spineanu despre bandiţii deşertului, nu se putea să nu-mi aduc aminte de atacurile teroriste ce au avut loc în acest frământat şi străvechi pământ – Egiptul. Bandiţii deşertului de ieri deveniseră teroriştii de azi. Fără să le pese că majoritatea victimelor o constituie chiar coreligionari de-ai lor, ei împrăştie sânge, lacrimi şi distrug bunurile ţării. Cu mâna lor a fost ucis preşedintele Sadat – un om al păcii. În noiembrie 1997, pe scările templului lui Hhatşepsut, au fost ucişi 58 de turişti străini, mai ales germani. Aceasta se petrecea după ce cu numai două luni în urmă, în preajma muzeului din Cairo, îşi găsiseră moartea alţi 10 turişti. Cu prilejul Revelionului 2005, în frumoasa staţiune Taba, din Sinai, retrocedată egiptenilor de către israelieni, a avut loc un atac cu bombe care a distrus hoteluri şi a provocat moartea mai multor egipteni, din personalul localurilor. Întâmplător, turiştii au fost mult mai puţin afectaţi. În acelaşi an, teroriştii au încercat şi, în parte, au reuşit să distrugă staţiunea Sharm el- Sheikh, perlă a Mării Roşii, gonind turiştii care asigurau 80% din venitul intern brut al ţării. În fanatismul şi cruzimea lor, atacanţilor nu le-au păsat nici de plânsul copiilor, nici de sărăcia părinţilor care vor avea de înfruntat lipsa locurilor de muncă şi odată cu ea – foametea. Plagă a veacului în care trăim, teroriştii nu s-ar lăsa intimidaţi de un biet simulator de mitralieră şi vor continua să lovească, nu ştim unde şi nici când, până ce solidaritatea popoarelor, alungarea sărăciei care face ravagii pe întreaga planetă, lichidarea discrepanţei exagerate dintre naţiunile bogate şi cele mult mai puţin avute, progresul procesului de educaţie, vor eradica acest flagel.

Profesorul observă că-mi

fugiseră gândurile. Tuşi uşor şi apoi mă întrebă:

-Vrei să continui sau te-am plictisit destul?

-Nu, nu... Vă rog mult să continuaţi.

-Ei bine, primele raze ale soarelui ne treziră. Liniştiţi că banditii n-au revenit în timpul nopţii de teama "teribilei noastre mitraliere", acum, pe lumină, puteam privi din vârful colinei întreaga panoramă a templului. Săpat direct în stâncă, edificiul părea, la prima impresie, drept o operă a naturii. Prelungind partea de est a muntelui Tebei, trei terase suprapuse îşi rezemau greutatea colosală pe tot atâtea rânduri de coloane dispuse la distanţe egale. Mă gândeam cât de mult trebuie să fi impresionat măreţia templului pe credincioşii veniţi să se roage aici. Veacuri de-a rândul, caravanele vor fi făcut popas aici, pentru a îngădui călătorilor să se mire de frumuseţea de negrăit a locului şi să născocească alte nesfârşite poveşti. Iar după ce Mariette a scos splendidul edificiu de sub nisipul necruţător, i-a uluit pe arheologii ce au dat năvală să vadă minunea.

Orbit de soarele puternic, am închis ochii şi, ca într-un vis, am avut imaginea templului, aşa cum l-au descris istoricii antichităţii, cu grădini înflorite în jur, întâmpinând călătorii cu o bogăţie nemaivăzută de culori şi cu arbuşti de mirt ce răspândeau o aromă îmbătătoare. Un obelisc impunător străjuia capătul aleii pietruite, flancată pe ambele părţi de sfincşi şi obeliscuri ce conducea către intrarea în templu. Plin de ingeniozitate, arhitectul construise o rampă care urca, în pantă lină, până la prima terasă. De aici, printr-un portic, suiai la cea de a doua terasă şi mai departe, înăuntrul aşezământului sacru, la sanctuarul zeului Amon.

Am deschis ochii. Chiar aşa, fără grădini şi arbuşti, fără aleea de sfincşi şi obeliscuri, căzută pradă furtunilor de nisip şi a trecerii nemiloase a timpului, templul

strălucea superb în albul său imaculat. Chiar şi Bursuc era emoţionat. Îşi scosese pălăria sa de pai,cu boruri largi, şi îşi scărpina cu voluptate scăfârlia rotundă.

-Cine a fost arhitectul minunăţiei ăsteia?

Burton, care cum am mai spus, începuse să înţeleagă româneşte, se grăbi să răspundă:

-Imhotep!

-Eroare! am sărit eu. Faci o confuzie! Imhotep a fost arhitectul primei piramide în scări, de la Sakharah. El n-a fost numai arhitect şi sfătuitor al faraonului Zoser, dar şi astronom şi medic. Într-atât era de genial încât, două mii de ani mai târziu, grecii l-au divinizat sub numele de Esculap. De altfel, piramida lui Zoser sa a fost clădită cu multe veacuri înainte ca lui Keops să-i fi trecut prin cap să-şi ridice cea mai înaltă piramidă, perfectă ca linie geometrică, iar lui Kefren să-i vină pofta de a împodobi deşertul cu

marele Sfinx, care-i poartă chipul, deşi asupra acestui subiect mai sunt încă destule controverse. În orice caz, arhitectul templului, pe care îl avem în faţă, a fost Senmut. El era şi principalul ministru al lui Hatşepsut, sfătuitorul ei de taină, iar gurile rele pretind că ar fi fost chiar şi iubitul reginei.

-Sorry, se scuză Burton că îndrăznise să-şi dea cu părerea în chestiuni de arheologie

-It's all right! l-am liniştit eu.

După ce am coborât dealul, am izbutit destul de uşor să ne amestecăm în mulţimea lucrătorilor, a inginerilor şi arheologilor care se străduiau să redea templului superba înfăţişare de altădată. Printre cei aflaţi aici cu treabă, dăduse năvală şi o mulţime de vizitatori. Vâlva stârnită de descoperirea mormântului lui Tutankamon îi atrăsese în Valea Regilor, iar de acolo nu era departe Deir al- Bahri. Am trecut pe lângă aceştia, fără ca cineva să ne oprească sau ne adreseze vreun cuvânt. Şi, totuşi, la un moment dat, am simţit o privire aţintită asupra mea. Am întors capul şi l-am zărit pe acelaşi individ negricios, care dorise să ne descifreze papirusul. Era pentru a treia oară când îl întâlneam. Sau numai mi se păruse?

Am întors din nou capul să-l văd mai bine. Dar respectivul se făcuse nevăzut. Nesiguranţa că era vorba de una şi aceeaşi persoană crescu în minte mea. Şi, apoi, dacă ar fi fost chiar el, ce hram purta? Era ucigaşul lui Ferguson? Făcea parte dintr-un grup de bandiţi? Ori poate era chiar un om al poliţiei? Sau doar îl confundasem, datorită stării de tensiune prin care treceam. I-am alungat imaginea din minte, cu atât mai mult cu cât eram captivat de splendidele basoreliefuri reprezentând păsări prinse în plasele vânătorilor, iar mai departe – transportul a două obeliscuri aduse la comanda reginei, tocmai de la Assuan. Fără îndoială că Senmut avea gust. Ajunşi pe terasa mijlocie, am putut admira scene care relatau naşterea divină a reginei, precum şi povestea unei expediţii în misterioasa ţară a lui Punt, de unde Hatşepsut îşi aducea arbuştii de mirt, a căror esenţă era folosită în mai toate în mai toate ceremoniile.

Desigur că întâlneam destul de des prezenţa reginei în numeroasele sculpturi ale templului, dar pretutindeni chipul îi fusese distrus cu ciocanul sau ciopârţit cu dalta, din porunca nepotului ei - Tutmes al III-lea. O mare parte din statui îi reprezentau pe amândoi, nepotul rege şi mătuşa regentă, căci în aparenţă conduceau împreună. Dar şi în acestea, chipul mătuşei era şters. Plăcută ne-a fost însă surpriza, când într-un colţ mai întunecat, sub altarul dedicat zeiţei Hathor, în lumina lanternelor, ne apăru chipul lui Hatşepsut, scăpat de ciocanele nemiloase ale zbirilor lui Tutmes. Dar nu aveam prea mult timp s-o admirăm, pentru că harta noastră in-dica tocmai altarul aflat în colţul opus

al templului. Pasiunea pentru antichităţile egiptene ne făcuseră să ne îndepărtăm de ţinta principală, aşa că trebuia acum să străbatem toată porţiunea străjuită de şirul coloanelor ce despărţea terasa superioară de cea mijlocie şi să ajungem la altarul lui Anubis. Zeul cu cap de câine era patronul îmbălsămărilor. Straiele lui negre simbolizau decolorarea trupurilor sub acţiunea natronului, o sare a sodiului, extrasă din lacurile egiptene. Alături de alte substanţe, el era întrebuinţat în procesul de mumificare. Fără mumificare, sufletele morţilor nu şi-ar mai fi putut găsi trupurile pentru reîncarnare. În "Cartea Morţilor", deseori pomenită în monumentele funerare, Anubis, alături de alţi 42 de zei asesori, cântăreşte inima decedatului, considerată sediul intelectului şi al emoţiilor, şi stabileşte ce se va petrece cu el în raport cu faptele lui bune şi cele rele.

Nu era chiar simplu să ajungem la altarul dorit. Trebuia să escaladăm mormane de moloz, coloane prăbuşite, grinzi de susţinere căzute, blocuri imense de piatră deplasate de la locul lor, statui sfărâmate. Toate aceste distrugeri nu se datorau numai forţelor naturii. Nu numai *hamsinul*, teribilul vânt fierbinte, era vinovat de dezastrul lăsat în urmă. Nu numai el răscolise nisipul şi-l aruncase peste templu, acoperindu-l. Mâna omului fusese la fel de distrugătoare. Faraonul Akhenaton întemeiase un cult monoteist, declarând că numai soarele este zeul unic şi atotputernic. În virtutea acestei credinţe, poruncise să dispară orice referinţă la zeul Amun (Amon). O contribuţie la jalnica prefacere a înfăţişării templului adusese şi un grup al primilor creştini, care transformaseră edificiul păgân într-o mănăstire. De aici provenea şi numele *Deir al-Bahri*, adică "Mănăstirea din Nord". Ei se străduiseră să îndepărteze toate imaginile păgâne.

Nimic nu dăunase însă mai mult frumoasei zidiri decât zelul nimicitor al lui Tutmes III, în lupta lui cu amintirea mătuşei sale. Gândurile mele fură întrerupte de un şuierat caracteristic, provenit de undeva din dreapta mea. M-am oprit împietrit. Nu mai îndrăzneam să fac nici o mişcare, să scot nici un sunet. Cu ochi sticloşi, încercând parcă să mă hipnotizeze, o cobră mă privea ameninţător, rotindu-şi limba despicată, gata să, se repeadă asupra mea. Tovarăşii mei de călătorie îşi întoarseră şi ei privirile, curioşi să vadă de ce mă oprisem din drum. Au înţeles imediat. Ameninţarea nu era deloc de neluat în seamă. Teribila "Naja" poate ajunge la 4 metri lungime şi are înmagazinată o cantitate de venin capabilă să ucidă câteva sute de oameni. Uneori, îşi scuipă otrava la o distanţă de doi metri. Mă aşteptam ca, din clipă în clipă, să-şi deschidă fălcile uriaşe. Îşi ridicase o parte a trupului cam până la înălţimea pieptului meu, iar capul

făcea un unghi drept cu restul corpului acoperit de solzi lucitori. Ştiam că primele ei opt coaste se pot dilata în aşa fel, încât gâtul să capete forma unui disc, în care pot încăpea animale mult mai late decât grosimea înspăimântătorului şarpe. Ideea că totuşi eu nu aş fi încăput, chiar cu totul, în gâtlejul năpârcii, nu mă consola cu nimic. Era de ajuns o muşcătură a colţilor ei veninoşi pentru a mă trimite la o întâlnire directă cu decedata Hatşepsut. Eram evident pierdut. Revolver nu aveam ca să sfărâm capul monstrului cu un glonte şi oricum mă paralizase cu privirea, încât nu mai puteam face nici o mişcare.

-Aici îmi rămân oasele, murmurai eu.

-Punem pariu că scapi? îmi şopti Bursuc!

-Punem!

-Dacă scapi, îţi laşi barbă?

-Îmi las!

-Totul e să nu mişti!

-Nu mişc!

Priveam ţintă şarpele, încercând să-l hipnotizez şi eu pe el. Şi deodată... miracol! Bursuc făcu un salt neaşteptat de înalt, iar bocancul lui ghintuit se abătu cu viteza fulgerului asupra capului otrăvitor al Najei. Se auzi un pârâit de oase sfărâmate. Nici nu era de mirare că sub o călcătură cântărind 125 de kilograme, înmulţită cu viteza acceleraţiei, la pătrat, conform formulei lui Einstein, chiar capul unei cobre nu rezistă. În schimb, zvârcoliturile giganticului ei trup puteau să ne zdrobească, izbindu-ne de pereţii templului. Burton şi cu mine ne aruncarăm peste trupul lipsit de cap al şarpelui, încercând să-l imobilizăm. Probabil că în faţa primejdiei, încordarea ne dărui forţe pe care nu le-am fi avut în mod obişnuit. Efortului nostru se adăugă şi Bursuc, cu binefăcătoarea sa greutate, iar în cele din urmă, muşchii cobrei cedară, şi sub noi rămase un cilindru lung, acoperit cu solzi, dar nemişcat. Această victorie ne epuiză în asemenea hal, încât rămăserăm şi noi fără suflare aproape o oră.

Când ne mai reveniră, începurăm să căutăm o trecere, pentru că un zid gros ne bloca drumul. Căutarăm o crăpătură pe care să încercăm s-o lărgim sau măcar o altă posibilitate de a îndepărta obstacolul ce ne stătea în cale. Era cu neputinţă. Chipurile de zei, cu ochii lor ciudaţi, se uitau la noi impasibile, ca şi cum ar fi ştiut bine că nu vom putea merge mai departe. Şi totuşi înfăţişarea unui zeu îmi aduse aminte că acesta ar putea rezolva problema. Era acelaşi Aker, zeitatea cu două feţe, care-mi deschisese şi cutia cu papirusul provocator de atâtea aventuri. Mi-am zis că ar fi cazul să încerc să-l răsucesc, aşa cum mai făcusem o dată. Şi chiar am încercat. Dubla faţă a zeului se lăsă, într-adevăr, mai greu răsucită şi totuşi, ca printr-o minune, zidul cel gros se puse în mişcare, deschizându-ne drumul către alt

coridor. Capătul acestuia era prea departe, pentru a-l putea vedea în lumina slabă a lanternelor noastre.

Ne-am aşternut din nou la drum. În stânga şi în dreapta noastră se deschideau alte coridoare, formând un labirint, în care sigur ne-am fi rătăcit, dacă nu am fi avut la îndemână harta. Şi, totuşi, după ce am mers o bună bucată de drum, ceasul fosforescent de la mână arătând că trecuse cel puţin o oră de când rătăceam, ajunserăm exact în locul de unde pornisem. Era limpede că greşisem coridorul. Aerul stătut ne provoca ameţeli, dar nu ne dădurăm bătuţi. Cercetând din nou harta, constatarăm cu ciudă că trecusem pe lângă un coridor, prin care ar fi trebuit să ne îndreptăm spre vest. Nu aveam încotro. Dacă vroiam să ne atingem ţinta, eram obligaţi să reluăm lunga rătăcire de la început. Apa se terminase şi setea ne ardea gâtlejul. Bursuc dădea semne de nelinişte, părând confuz, probabil din cauza deshidratării. Totuşi, mergeam mai departe, decişi ca de astă dată să nu mai ratăm coridorul ce ducea spre camera secretă. După mai puţin de un sfert de oră, ne aflarăm într-o sală rotundă, care găzduia două sarcofage aşezate vertical, faţă în faţă. Chipurile decedaţilor, pictate pe capace, păreau că se uită unul la celălalt.

-S-ar putea ca înăuntru să fie mumia reginei? vru să ştie Bursuc.

-Dacă are mască de aur pe faţă, atunci da. Înseamnă că are rang de faraon.

Ne-am apropiat de primul sarcofag şi am încercat să-l deschidem. Capacul era înţepenit. Bursuc îşi băgă lama cuţitului de vânătoare sub crăpătura subţire ce despărţea capacul de restul sarcofagului. El reuşi să producă o mică fantă. Încă un efort, dar capacul nu vru să se mişte. Fanta permitea însă trecerea unor mâini pe sub capac. Bursuc încercă să-şi introducă labele lui, mari ca nişte lopeţi, în crăpătură. Degeaba, labele lui erau prea groase. Ne-am vârât mâinile, Burton şi cu mine, şi am împins cu toate puterile. Inutil!

-One moment, please! ne rugă Burton să aşteptăm.

Răscoli iarăşi în rucsacul său şi scoase de acolo un cric minuscul. Nu puteam crede că un asemenea instrument, în miniatură, va izbuti să facă vreo treabă. El introduse cricul în fanta sarcofagului, iar din micul instrument începu să tragă un braţ telescopic, extrem de lung.

-Ce faci cu drăcia asta? întrebă foarte mirat Bursuc.

-Nu degeaba a spus Arhimede: "Daţi-mi un punct de sprijin şi voi mişca pământul", ne răspunse Burton zâmbind. Nu e vorba decât de o pârghie pusă să acţioneze printr-un scripete. Tot invenţia lui Arhimede. Totul depinde de lungimea braţului pârghiei, care trebuie să fie proporţională cu masa obiectului de ridicat. Şi, într-adevăr, acţionând fără un efort deosebit cricul, capacul

sarcofagului se dădu în lături.

Dar, din păcate, înăuntru nu era nimic.

Bursuc îşi şterse fruntea de transpiraţie şi înjură destul de încet, ca să nu putem desluşi clar ce cuvânt de ruşine rostise. În legătură cu sarcofagul respectiv, puteau apărea două ipoteze. Ori de la început sarcofagul rămăsese gol, pregătit pentru o înmormântare care nu mai avusese loc, ori mumia fusese furată de jefuitorii de morminte. Din pricina acestora, faraonii renunţaseră la piramide şi puseseră să le fie săpate morminte ascunse, în Valea Regilor. Încercarăm să deschidem şi al doilea sarcofag. Spre uimirea noastră, capacul cedă foarte uşor. De astă dată, găsirăm şi o mumie. Dar nu purta mască. Înfăşurată în obişnuitele bandaje, aştepta reîntoarcerea sufletului şi reînvierea. Alături, două cenotafuri, de fapt, două sarcofage mici conţinând viscerele decedatului. Într-unul se afla creierul, scos cu nişte cârlige, prin nas. În cel de al doilea, era depozitat restul viscerelor. Mumificarea lor se făcea separat, pentru că altfel acestea ar fi grăbit procesul de putrefacţie. Nu erau aruncate, pentru că fără ele nici trupul ce urma să reînvie nu ar fi fost complet.

Ne pregăteam să mergem mai departe, când auzirăm un zvon de glasuri. Ne lipirăm de ziduri, aşteptând nemişcaţi.

-Sunt oameni pe aproape, îmi şopti Burton.

-S-ar putea să fie ecoul. La marea piramidă, fiecare vorbă e repetată de cinci ori.

-Nu, nu e ecoul! susţinu Burton. Un grup se apropie de noi. Ar putea fi nişte simpli lucrători de pe şantier, dar şi poliţia. În cel mai rău, caz sunt ucigaşii lui Ferguson.

-Oricum, n-ar fi bine să fim văzuţi!

-Ion are dreptate! sări şi Bursuc. Fără să mai aştepte şi o altă părere, grăsunul se vârî în sarcofagul gol. Puneţi capacul la loc, ne mai ceru el.

Fără îndoială că solicitarea lui Bursuc era perfect logică, dar foarte greu de dus la îndeplinire, ţinând seama de volumul amicului meu. Sărmanul îşi sugea burta, iar noi

împingeam cât puteam şi totuşi sarcofagul rămânea întredeschis. Cum vocile răsunau tot mai aproape, furăm nevoiţi să lăsăm baltă sarcofagul cu Bursuc înăuntru, iar Burton şi cu mine ne ascunserăm printre firidele mai îndepărtate. De acolo, puteam totuşi asculta şi chiar vedea aproape tot ce avea să se întâmple.

Trei indivizi, purtând torţe în mâini, intrară în sala sarcofagelor. Dacă te luai după felul în care erau îmbrăcaţi, ai fi zis că sunt turişti europeni. Îi trăda însă tenul măsliniu, specific băştinaşilor. Unul era înalt şi solid, un adevărat uriaş, cu o figură patibulară. Buzele lui groase lăsau să se vadă nişte dinţi mari şi strălucitori de albi. Întreaga sa înfăţişare degaja forţă şi brutalitate. Oricum l-ai fi privit,

inspira teamă. Cel de al doilea era exact opusul primului. Mic, chel, sfrijit, purtând ochelari groşi de miop, avea aerul unui funcţionar amărât, din cine ştie ce instituţie publică. Şi totuşi el părea a fi şeful bandei. Al treilea era un tânăr cu o mustaţă groasă, ce nu lăsa să i se vadă gura. Nasul lung şi coroiat îşi pierdea şi el vârful în mustaţă. Nu ştiam de unde, dar figura tânărului mi se părea cunoscută. Îl binecuvântam pe studentul arab, de la Bucureşti, care pierduse multe ore cu mine pentru a mă face să deprind limba lui maternă. Acum înţelegeam aproape tot ce-şi vorbeau cei trei.

-Nu e camera din hartă!

Vorbise tânărul mustăcios. Se grăbi să-i răspundă sfrijitul:

-Nici nu mă aşteptam s-o găsim atât de repede.

-Poate ceilalţi au şi dat de ea!

-Ce te faci să crezi asta? îl întrebă uriaşul, cu un gest de dispreţ.

-Cobra pe care am întâlnit-o. Cine crezi c-a ucis-o?

-Înseamnă că sunt pe aici, interveni sfrijitul. Să-i căutăm!

Aceste cuvinte rostite de şeful bandei nu-mi căzură prea bine. Îl vor găsi pe Bursuc. Era primul gând care îmi trecu prin minte.

Parcă dinadins cobisem, căci îmi fu dat să-l aud pe uriaş spunând:

-Poate s-au ascuns în sicriele astea.

-Sarcofage, îl corectă sfrijitul.

-Înăuntru, s-ar putea să găsim ceva aur? mai vru să ştie uriaşul.

-S-ar putea, răspunse sfrijitul, fără prea multă convingere.

-Nu de sarcofage ne arde nouă! îi întrerupse cel mai tânăr. Eu sunt sigur că numai încăperea de pe hartă ne va face cu adevărat bogaţi.

Abia acum îl recunoscui. Dacă ar fi purtat un şorţ alb, mi-aş fi dat seama imediat că era chelnerul care ne servise la restaurant pe mine şi pe Ferguson. El fusese martor când englezul adusese cutia din bazar şi, fără îndoială, că trăsese cu ochiul la papirus. Aveam deci în faţă pe autorul crimei sau pe unul dintre complici. Cei trei bandiţi erau probabil înarmaţi, iar noi, în afara simulatorului de mitralieră, mai aveam doar cuţitul de vânătoare al lui Bursuc. Doar că acesta se afla, cu pumnal, cu tot în sarcofag. Şi iar cobisem, căci uriaşul nu renunţase la ideea lui.

-Eu vreau să văd ce e în cutiile astea.

-Ţi-am spus că se cheamă sarcofage! îl corectă iritat sfrijitul. Uită-te înăuntru dacă ai poftă!

Îngheţasem. Ce se va întâmpla când va da cu ochii de Bursuc?

Între timp, uriaşul se apropiase de sarcofagul în care era mumia. Nu păru emoţionat de ce văzu înăuntru. Pe faţa lui se citea numai dezamăgirea. Probabil că se aştepta să găsească cel puţin o mască de aur.

-Eu cred că la întoarcere, ar fi bine să luăm şi mumia asta cu noi. Ştiu că e cerere pe piaţă.

Sfrijitul îi tăie din entuziasm.

-Şi dacă te prind poliţiştii cu ea? Crezi că se vor purta cu mănuşi?

-Am înţeles! O las aici. Dar vreau să mă uit şi la cealaltă mumie. O fi tot aşa de urâtă ?

Mi se opri inima în loc. Sărmanul Bursuc! Oare ce soartă îl aştepta?

Cu torţa în mână, uriaşul se apropie de sarcofagul întredeschis. Flacăra juca umbre înfricoşătoare pe pereţi. Cu mâna liberă trase de capac. Dar dinăuntru, ţâşniră mâinile lui Bursuc, făcute gheară şi însoţite de un răget asurzitor, scos din fundul rărunchilor:

-BAU!

Nu-mi veni să-mi cred ochilor, când îi văzui pe cei trei bandiţi luând-o la sănătoasa, abia mai răsuflând de spaimă şi fără să cuteze măcar o privire înapoi.

Noi izbucnirăm în hohote de râs. Superstiţia fusese mai tare decât îndrăzneala bandiţilor. Deşi hotărâţi să jefuiască morminte, se temeau încă de răzbunarea mumiilor şi fuseseră convinşi că cineva de pe lumea cealaltă, vreun strigoi sau un *şeitan* cum îi spuneau ei, se întorsese să-i pedepsească. Se punea însă întrebarea cât avea să reziste farsa? Oare bandiţii nu ser vor întoarce? Nu vor vrea să se convingă dacă, într-adevăr, avuseseră parte de o întâlnire cu o fantomă, şi nu cumva era totuşi vorba de o fiinţă vie? Trebuia urgent să-l scoatem pe Bursuc din sarcofag. Dar încercările noastre se dovediră zadarnice. Aşa cum se întâmplă uneori cu inelul care intră pe un deget şi nu mai poate fi scos, la fel se petrecea acum cu Bursuc. Ar fi trebuit să spargem sarcofagul, dar zgomotul i-ar fi atras înapoi pe bandiţi. Şi nici distrugerea unui obiect aparţinând tezaurului egiptean nu ne venea la îndemână. În cele din urmă, hotărârăm ca pe Bursuc să-l lăsăm deocamdată în sarcofag, iar Burton şi cu mine să ne vedem de drum. Soluţia aceasta nu fu însă deloc pe placul hiperponderabilului meu amic.

-Singur, aici? Doar eu cu mumia? Nu vă e milă? Măcar să fi fost şi eu mumificat.

-Vrei?

Mă privi aproape lăcrimând.

-Îţi mulţumesc! Altceva mai bun n-ai găsit pentru mine?

-De exemplu?

-De exemplu, o lingură de pantofi.

-Ce să faci cu ea?

-Să ies naibii de aici!

-Cu lingura intri... în pantofi!

-Eu am să încerc să ies!

-Din pantofi?

-Văd că-ţi arde de glumă. Dacă ai fi tu în sarcofag, n-ai mai glumi. Vreau să ies de aici. Cât mai repede!

-Bine, dacă găsim o lingură, ţi-o aducem imediat!

Cu toate protestele lui Bursuc, Burton şi cu mine ne văzurăm de drum, deşi, sincer vorbind, eram foarte îngrijoraţi de soarta amicului nostru, rămas singur pe post de mumie.

MUMIA VORBEŞTE

Profesorul Spineanu se opri din povestit. Din pricina căldurii, i se aburiseră ochelarii. Şi-i şterse cu grijă, apoi continuă:

-Ce am să vă istorisesc acum, sunt lucruri ce le-am aflat mai târziu, când am izbutit să-l scoatem pe Bursuc din sarcofag. Aşa cum v-am povestit, prietenul nostru, destul de amărât, rămăsese să ne aştepte în strâmta lui cuşcă. Deodată capacul sarcofagului de peste drum se dădu uşor de-o parte, cu un scârţâit lugubru. Lui Bursuc i se opri inima în piept. Mumia scoase uşor capul. Având braţele înţepenite, Bursuc îşi făcu cruce cu limba în gură şi apoi murmură: „Ajută-mă, Doamne Hristoase! Anubis ăsta e în stare să mă muşte".

Deşi mumia nu avea deloc cap de câine sau de hienă, cum ar fi trebuit să aibă zeul invocat de Bursuc, neliniştea amicului nostru crescu vizibil. Ieşită afară cu totul, arătarea se uita curioasă la locatarul sarcofagului de vizavi. Ba chiar se apropie de el. Bursuc se simţi obligat s-o salute.

-Hello... Ziua bună.

-Mmm... sună răspunsul mumiei.

-Dumneavoastră sunteţi mumie? se interesă binevoitor amicul meu.

-Mmm...

-Înţeleg că fiind legat la gură nu puteţi vorbi. Sau nu cumva nu ştiţi româneşte?

-Mmm...

-Am priceput! Nu ştiţi româneşte. Puteţi spune ceva în egipteană. Poate voi înţelege.

Într-adevăr, mumia rosti câteva cuvinte. De astă dată, fu rândul lui Bursuc să murmure:

-Mmm...

Văzând că prin viu grai nu e chip să se înţeleagă, Bursuc încercă o convorbire prin semne.

Mişcă degetele în diferite feluri, se strâmbă, dădu din picioare şi culmea fu că mumia înţelese întrebarea: "Auzi, vecine, ţi-a sosit sufletul, aşa că ai reînviat?". Mumia dădu din cap, în semn că într-adevăr asta i se întâmplase.

Când la întoarcerea noastră din explorare, Bursuc ne povesti ciudata convorbire cu mumia, noi gândirăm: fie că lui Bursuc i se năzărise toată povestea, fie că amicul nostru minţea, şi inventase incredibila aventură ca să pară mai interesant. Dar când deschiserăm sarcofagul, în care mumia ar fi trebuit să-şi aştepte sufletul, aceasta se făcuse într-adevăr nevăzută. Sarcofagul era gol. Nu ne mai băturăm capul ca să aflăm adevărul, important era acum să-l scoatem şi pe sărmanul nostru prieten din capcana în care rămăsese prizonier. L-am tras de mâini, l-am pus să se răsucească şi să-şi sugă burta, iar cu eforturi din partea noastră, şi mai ales din partea lui, izbutirăm să-l eliberăm. Cu lanternele aprinse, pornirăm în cu totul altă direcţie decât cea pe care o explorasem înainte de a-l lăsa pe Bursuc singur cu mumia. Coridorul părea destul de asemănător cu cel dinainte. Brusc, în lumina palidă a lanternelor, zărirăm pe zid o nouă inscripţie hieroglifică.

-Ce crezi că reprezintă? mă întrebă Burton, căutând în nenumăratele lui buzunare micul alfabet al hieroglifelor, bineînţeles fără să-l găsească.

-Pe mine de ce nu mă întrebi? se oţărî Bursuc.

-Poftim! Te întreb: ce reprezintă hieroglifa asta?

-O orătanie.

-E un şoim.

-Mă rog, eu nu mă pricep la floră!

-La faună, îl corectai eu. Şi mai departe?

-Un om legat la cap.

-Exact! Ce înseamnă asta?

-Că-l doare şi n-are, săracu', nici măcar un antinevralgic.

-N-ai nimerit-o! Dar spune, mai departe ce vezi?

-O frunză...

-De lotus!

-Se poate! Eu nu mă pricep la faună.

-La floră! îl corectai eu din nou.

-Parcă spuneai "lafaună". De ce mă încurci?

-Bine. Las-o încurcată... Deci, după tine, ce reprezintă imaginea asta?

-Nu mă bate la cap!

-Tu m-ai pus să te întreb. Vorbeşte politicos!

-Nu te supăra! Aşa scrie: "Nu mă bate la cap!". Nu vezi că cioara aia îl ciocăneşte la cap pe bietul om?

-Nici vorbă. Textul spune că faraonul a luat prizonieri 6000 de duşmani.

-De unde ai mai scos-o şi pe asta? se enervă Bursuc.

-E foarte simplu. Şoimul e simbolul faraonului. Capul legat reprezintă prizonierii.

Florii de lotus i se spune în egipteană - HA. Tot HA înseamnă şi o mie. Şase frunze înseamnă...

- 6000, îmi răspunse repede Bursuc, mândru de cunoştinţele lui aritmetice. Dar parcă spuneai că faraoneasa aia... cum îi spune...

-Hatşepsut!

-Hat.. Şi aşa mai departe, parcă ziceai că n-a purtat războaie. Atunci de unde atâţia prizonieri?

-Se mai lăuda şi ea ca toţi faraonii.

-Zidul e spart aici, ne întrerupse discuţia Burton. Era nervos că tot nu-şi găsise dicţionarul şi se apucase să-şi caute chibriturile, în lipsa cărora nu-şi putea aprinde pipa, pe care, de asemenea, o căuta disperat, nedându-şi seama că o ţinea în gură.

După spărtura care părea că nu duce nicăieri, zidul continua, iar pe el se putea vedea ce mai rămăsese din inscripţia descrisă anterior. Era vorba, de astă dată, de nişte siluete purtând în spate saci grei.

-Cu ăştia ce-o mai fi? întrebă Bursuc, nemaiavând curajul de a

descifra el însuşi hieroglifele.

-Par a fi prizonierii care aduc prada de război.

-Cred că Spineanu are dreptate! mă bătu Burton pe umăr în semn de apreciere. Apoi adăugă: Să sperăm că nu vom găsi camera goală ca buzunarele mele. Mi-e cu neputinţă să-mi găsesc chibriturile în ele. Probabil că le-am pus altundeva. Dar unde? În schimb, sunt sigur că în sacii purtaţi de prizonieri, trebuie să fie comorile peste care vom da în camera secretă.

-Dar uite-o şi pe buna noastră cunoştinţă, ne arătă Bursuc chipul zeului Aker.

Într-adevăr, zeul cu două feţe mergea în fruntea plutonului de prizonieri.

Şi înainte de a apuca să-i spun o vorbă de laudă pentru spiritul său de observaţie, Bursuc răsuci capul dublu al zeului. În acea clipă, se auzi un scrâşnet puternic, iar sub picioarele amicului meu se deschise o trapă. Cu un urlet de groază, el se prăbuşi în abis.

Ecoul ţipătului său mai stărui o vreme, după care trapa se închise la loc.

Năuciţi de acest accident, încercarăm, şi eu, şi Burton, să răsucim din nou capetele lui Aker, dar de data asta mecanismul se încăpăţână să nu mai acţioneze. Ori se stricase, ori cel care-i instalase mecanismul, îl construise dinadins astfel ca intrusul, ce ar fi ajuns până aici, să cadă într-o capcană şi să nu mai poată ieşi.

Bineînţeles că apăsarăm şi pe alte figuri, în speranţa să-l scăpăm pe Bursuc. Dar nu ajută nimic. Trapa rămânea nemişcată.

-Să căutăm alt drum! propuse Burton. Poate mai există o cale de a pătrunde în camera reginei.

-Pe hartă, nu mai e alt drum. Mi-e teamă că Bursuc va fi nevoit să aştepte acolo reîntoarcerea sufletului.

-Trebuie să încercăm!

ÎN CAMERA COMORILOR

Când rostogolirea lui Bursuc prin neaşteptatul puţ luă sfârşit, prietenul meu se trezi în faţa unei statui aşezate pe un tron. Era vorba de o femeie împodobită cu tot soiul de bijuterii scumpe. Perle şi pandantive de aur, în care străluceau pietre preţioase, îi atârnau pe piept. La urechi, purta cercei grei din aur şi nestemate. Lângă statuie veghea un ibis sculptat din granit negru. Doar ciocul şi picioarele îi erau vopsite în roşu. În jur, se aflau grămezi de vase din aur. Potire, vaze, căni, amfore zăceau laolaltă cu nenumărate brăţări şi inele. Până să se dezmeticească unde se află, Bursuc auzi un glas melodios de femeie:

-Străinule, fii bine venit în lăcaşul meu de taină!

Bursuc clipi de câteva ori, uimit de ce auzea, apoi îndrăzni să întrebe:

-Cine a vorbit?

-Eu, faraonul. Glasul venea dinăuntrul statuii. Nu te prosternezi înaintea mea?

Bursuc prinse curaj.

-Ia, nu te mai prosti. Ieşi afară de unde te ascunzi. Vreau să te văd.

-Dar sunt în faţa ta. Nu mă vezi?

-Pe matale? Dar eşti statuie. Cum de vorbeşti?

-Ce vrei? Sunt 3500 de ani de când n-am mai avut prilejul să mai schimb şi eu o vorbă cu cineva.

O voce foarte subţire se făcu şi ea auzită:

-Şi dacă ai şti ce vorbăreaţă era.

Bursuc întoarse capul din ce în ce mai buimăcit.

-Acum cine a vorbit?

-Eu!

Era limpede că vocea provenea din dreptul ibisului.

-Cum îţi permiţi să vorbeşti aşa despre o faraoneasă? Eşti o pasăre foarte obraznică.

-Îmi permit fiindcă sunt zeu.

-Nu m-oi fi pricepând eu nici la floră, nici la faună, dar văd că eşti pasăre toată ziua.

-Ba sunt Toth, zeul scribilor şi al scrisului.

-Atunci, poate mă ajuţi şi pe mine. Spineanu spune că fac o groază de greşeli de ortografie.

De astă dată, fu rândul reginei să întrerupă discuţia:

-Ascultă, străinule, ai venit să vorbeşti cu mine sau cu înaripatul ăsta?

-El s-a băgat! se scuză prietenul meu. Dar nu vă supăraţi, săru-mâna, dumneavoastră sunteţi femeie sau bărbat?

-Bineînţeles că sunt femeie.

- Şi atunci de ce purtaţi barbă?

-Ca să fie faraon, îl lămuri ibisul.

-Şi fără barbă nu se poate?

-Imposibil! răspunse Toth. Aşa cum un ibis fără cioc nu e ibis.

Bursuc dădu din cap, destul de nelămurit.

-La noi, doar la circ mai există femei cu barbă. Altminteri, femeile poartă pantaloni ca bărbaţii, fumează ca bărbaţii, ba unele şi beau ca bărbaţii. Unde mai pui că sunt şi femei care se rad în cap, tot ca bărbaţii.

-Şi bărbaţii ce spun la toate astea? mai vru să ştie ibisul.

-Ce să spună, săracii? Unii îşi vopsesc părul blond ca femeile, îl lasă lung ca femeile, poartă cercei ca femeile. Lumea a devenit o harababură.

-Şi atunci ce te miri că eu mi-am lipit o barbă?

-Nu mă mir, săru-mâna, dar vă stă groaznic.

-Eşti prea îndrăzneţ. Am să pun şerpii să te mănânce de viu.

-Nu vor putea!

-De ce?

-Fiindcă sunt gata mort... de frică.

-Cu atât mai bine. Vei rămâne aici, în vecii vecilor. Ai îndrăznit să intri în sanctuarul meu de taină. Aici vei rămâne!

-Dar de ce eşti aşa de pricinoasă?

-Mi-ai tulburat liniştea netulburată de atâtea mii de ani. Ai risipit colbul aşezat aici de secole.

-Nu-i nimic. Îl aşez la loc!

-Ai să-mi fii slugă pe veci .

-E în regulă. Dar acum ce facem? Nu mâncăm ceva? Că mi-e o foame!

-Nu mâncăm nimic.

-Şi ca felul doi?

-Aici nu avem decât primul fel.

-Spineanu îmi spunea că, odată cu decedaţii, se îngropau şi alimente!

-Crezi că mai sunt proaspete?

-Atunci, să-l frigem pe păsăroiul ăsta! propuse Bursuc.

Ibisul ridică ciocul furios:

-Ai înnebunit? Vrei să mănânci un zeu?

-Dacă-i mai proaspăt.

-Am să-ţi scot ochii cu ciocul!

....

Când am ajuns în încăperea de taină, făcând un ocol prin coridoare ce parcă nu se mai terminau, l-am găsit pe Bursuc cu ochii închişi şi murmurând ca o placă de patefon stricată:

-Ba n-ai să-mi scoţi nimic... Ba n-ai să-mi scoţi nimic...

L-am scuturat de câteva ori, până ce a deschis ochii.

-Ce-i cu tine, Bursucule?

-Ce să fie? Mă cert cu păsăroiul ăsta afurisit. Vrea să-mi scoată ochii.

-Cum să-ţi scoată ochii o statuie?

-Nu, că vorbeşte. Şi are un papagal, mamă-mamă!

-Ai visat, Bursucule! am încercat eu să-l liniştesc.

-Ba nu! Totul a fost aievea.

-Ai văzut încăperea înainte de a-ţi pierde cunoştinţa, şi pe urmă visul a luat-o razna.

Bineînţeles că Bursuc a continuat să susţină încă destulă vreme că avusese o confruntare cu însăşi regina Hatşepsut însă, din fericire, Burton începu să dea semne de nerăbdare.

-Mai aveţi de gând să trăncăniţi mult? ne întrerupse el.

-Ce vrea şi zăpăcitul ăsta? se răţoi Bursuc.

Englezul, simţind că Bursuc se referise la el, ridică tonul:

-Era vorba să înregistrăm discuţiile ce au avut loc în încăperea asta. Poate aflăm şi cum a murit Hatşepsut.

-Lasă, Horaţiu, ai să-mi povesteşti altădată conversaţia ta cu regina, mă strădui eu să stăvilesc logoreea lui Bursuc.

Între timp, Burton îşi scoase aparatul şi lipi membranele microfoanelor de pereţii încăperii. Ne auzirăm întâi vocile noastre, ce e drept destul de greu de recunoscut, pentru că vorbeam ca nişte şcolari ce se joacă rostind cuvintele de-a-ndoaselea, dar după o pauză

răsunară două glasuri deosebite, unul de femeie şi altul de bărbat. Din păcate, ne era cu neputinţă să înţelegem ce vorbeau. Atât din pricină că limba lor ne era necunoscută, ca să nu mai amintesc despre rostirea inversă a cuvintelor. Am încercat să stenografiez sunetele pe care le auzeam şi, în parte, am reuşit. Când eram mai adânciţi în ascultarea unui dialog vechi de câteva milenii, un răget gutural, contemporan cu noi, se suprapuse vocilor din trecutul îndepărtat:

-Mâinile sus!

Erau scumpii noştri prieteni, care ne urmăriseră în sala sarcofagelor, dar fuseseră goniţi de prezenţa de spirit a lui Bursuc. Tot ei, probabil, îl uciseseră şi pe sărmanul Ferguson.

Nu aveam încotro! Ridicarăm toţi trei braţele. Cu acest prilej, uitând ce ţine în mâini, Burton scăpă aparatul care, căzând pe dalele de piatră, se făcu bucăţele. Englezul vru să se aplece, în speranţa deşartă că l-ar mai putea salva, dar un glonte îi opri avântul. Din fericire, glontele nu avea decât rolul unui avertisment, aşa încât Burton scăpă nevătămat. În schimb, piesele aparatului se răspândiră în întreaga încăpere. Inventatorul se uita disperat la ele. Întreaga lui muncă se dusese pe apa sâmbetei din pricina unor nelegiuiţi.

Sfrijitul ni se adresă cu glas piţigăiat, într-o engleză aproximativă:

-Aţi venit să jefuiţi comoara reginei! Ei, n-o să vă meargă!

-Ce zice? mă întrebă Bursuc.

-Că am venit să furăm comoara reginei.

-Ba pardon, ripostă amicul meu, plin de arţag. Voi vreţi să jefuiţi. Scopul nostru este pur ştiinţific. Tradu-i ce am spus! îmi porunci Bursuc.

Mă executai pe dată. După cum şi riposta şefului bandei veni fără întârziere:

-Sunteţi nişte mincinoşi! Asta sunteţi. Nişte hoţi, ca şi noi. Doar că noi suntem egipteni. Luăm ce ne aparţine.

-Aparţine statului nu vouă, le replică de astă dată Burton.

O nouă răpăială de armă curmă şi elocvenţa inventatorului. Numai că de astă dată arma nu aparţinea nici unuia dintre bandiţi.

La fel cum nelegiuiţii ne înconjuraseră pe noi, în acelaşi mod, oameni purtând uniformele poliţiei, îi înconjuraseră pe bandiţi. Între aceştia, se distingea şi amicul lui Bursuc, mumia. Desfăcându-şi bandajele de pe faţă, l-am putut recunoaşte pe chelul tuciuriu, care se oferise la restaurant să ne descifreze hieroglifele. Se prezentă foarte ceremonios:

-Sunt căpitanul Omar al Rahman, din departamentul de pază a monumentelor istorice. Ştiu că de la început nu v-am inspirat încredere şi pot să vă înţeleg. De altfel, nici voi nu-mi păreaţi chiar nişte indivizi nevinovaţi. M-am convins ulterior că nu aveaţi intenţia să ne lipsiţi de alte

comori aparţinând patrimoniului nostru. Ascunzătoarea mea din sarcofag şi deghizarea în mumie, nu erau decât un mijloc de a putea urmări mai bine ce se petrece în subterana templului. De altfel, şi noi doream să aflăm unde este camera comorilor. Suntem bucuroşi că am putut interveni la timp, când aţi încăput pe mâinile bandiţilor.

-Dacă interveneaţi mai la timp, mormăi Bursuc îmbufnat, poate că necăjitul ăsta de englez nu-şi distrugea aparatul. Tradu ce am spus! îmi porunci din nou amicul meu.

M-am executat, la care căpitanul îmi răspunse:

-Regret din suflet, dar eu nu aveam harta şi am ajuns destul de greu până aici!

I-am tradus amicului meu spusele căpitanului. Bursuc dădu din cap.

-Oricum, bine că aţi ajuns! Auzi, dar tu, Ioane, barbă tot trebuie să-ţi laşi. Măcar un an!

....

CE I-A SPUS HATŞEPSUT LUI SENMUT?

În odaia profesorului Spineanu, stăruia aroma beţişoarelor arse. Pe tăviţa ce le susţinuse, se formase o grămăjoară substanţială de cenuşă. Şi încă nu aflasem dacă se lămurise taina morţii reginei Hatşepsut.

-Şi cum s-a terminat toată povestea? întrebai eu foarte curios.

-Toate obiectele de preţ găsite în încăperea secretă au fost duse la muzeul din Cairo. Bandiţii au petrecut o vreme îndelungată în închisoarea pe ţi-am descris-o. Burton s-a întors la Londra, cu gândul să-şi refacă aparatul. Bursuc şi cu mine am revenit la Bucureşti.

-Şi taina morţii reginei Hatşepsut?

-Urma s-o dezlegăm, după ce vom fi putut reconstitui convorbirea celor doi, înregistrată de aparatul lui Burton.

-Aparatul era distrus, după câte am înţeles.

-Aveam însă notele mele stenografice.

-Cu sunetele într-o ordine inversă.

-Exact! Am chemat în ajutor un fost coleg de-al meu de la Universitate. El se specializase în limbile orientale. Cu eforturi inimaginabile, ca într-un joc de *puzzle* în care fragmente de imagini, total disparate, trebuie îmbinate între ele pentru a obţine un tablou inteligibil, aşa am fost nevoiţi şi noi îmbinăm sunetele notate de mine, uneori chiar greşit, pentru a forma cuvinte cu care, abia după aceea, să reconstituim propoziţii şi fraze. În cele din urmă, avurăm în faţa noastră ultimul dialog dintre Hateşpsut şi arhitectul ei - Senmut.

Spineanu umblă iarăşi între hârtiile sale şi îmi întinse un text.

-Iată şi traducerea acelui dialog.

Am luat textul cu mâini tremurânde. Aveam să aflu o taină, care stăruise de milenii. Spineanu mai aprinse o lampă aflată pe masa lui de lucru, iar eu începui să citesc.

-M-ai chemat, stăpână?

-Stăpână? Uiţi că vorbeşti cu însuşi faraonul?

-Pentru mine ai rămas tot femeie.

-Eşti îndrăzneţ, Senmut!

-Sunt, fiindcă ştiu că ai nevoie de mine! Ţi-am ridicat un templu, cum nu e al doilea pe lume.

-Nu îmi este de ajuns! Mi-e teamă, Senmut. Mi-e teamă de Tutmes, nepotul meu. Am credinţă că se va răzbuna pentru cei 20 de ani în care am domnit în locul lui, şi în care s-a simţit ca un căţeluş .

-Era un copil. Nu putea domni!

-Dar un copil ambiţios. Crescuse şi eu tot nu i-am cedat tronul. Acum a adunat în jurul lui o ceată de tineri setoşi de sânge, ca şi el.

-Şi ce-aş putea face eu?

-Să întăreşti încăperea asta. Să faci astfel, ca să nu poată fi găsită. Aici să-mi ascund tot aurul şi nestematele, aici să mă ascund şi eu, dacă va fi nevoie. Nimeni să nu ştie despre acest loc, în afară de noi doi.

-Dar lucrătorii?

-Omoară-i!

-Pe toţi?

-Pe cei în care nu poţi avea încredere.

-E greu de ştiut! Ademenirea e mare!

-Atunci...

Aici textul lua sfârşit. Eram, totuşi, nedumerit, aşa că îl întrebai pe profesor:

-Şi Hatşepsut? A fost ucisă sau...

-Nimeni nu va şti niciodată cu precizie. Dar dacă ar fi să ne luăm după obiceiurile timpului...

-Iar dintre lucrători cel puţin unul a scăpat şi a însemnat cum a ştiut locul comorilor. Altfel, harta nu ar fi ajuns niciodată la Ferguson.

-Care nici el nu a avut prilejul să se bucure de ea, cum probabil nici lucrătorul care o alcătuise. Cine ştie ce s-o fi întâmplat şi cu el.

-Dar Burton? Şi-a mai refăcut aparatul?

-A doua zi, după ce izbutisem să descifrăm aşa zisa mea stenogramă, i-am trimis la Londra o copie. Nu mi-a răspuns. Uitase gazele deschise şi...

SFÂRŞIT

Adriana MOŞOIU

PAPARAZZO

Motto: „Life is a Lady"
(Sanatana)

Au trecut trei ore de când mă plimb în sus şi în jos prin parcul ăsta şi încă n-am reuşit să pozez nimic. Nu văd decât raţe şi lebede. Da' stau, ce să fac, pentru 10.000 de marafeţi stau şi-o săptămână, dacă trebuie... Asta nu mă împiedică să sper, totuşi, că în următoarele ore vor pica şi niscaiva tipe prin zonă, altfel n-o să mă aleg decât cu un şut în fund. Numa' să nu apară vreun deştept pus pe făăcut poze pe aici, că încă nu mi-au trecut vânătăile de la ultima bătaie. Dom'ne, am aflat pe pielea mea că mu mai există nici un pic de respect pentru primul venit.

M-apropii încet de o alee, pe care ţopăie, fără griji, un copilaş. Bun şi ăla! Mă ascund după un tufiş, scot camera şi fac repede câteva poze. Nu m-a văzut, slăvit fie *zeul hoţilor de suflete*! şi poate că-mi scoate în cale şi familia copilului...

Mai bântui pe aleile umede vreo juma' de oră. Mi s-a făcut foame şi raţele de pe lac arată aşa de bine... Dar nu! Am promis că nu mă ating de ele. Nici de puii de lebădă şi nici de mamele lor. N-am de ales, tre' să îndur foamea sau să pasc iarbă. Numa' că nu-s hipopotam.

Tre' să-mi fac norma: 10 MB de poze cu umani. Şi am de-abia 2 MB. Copilaşul ăla era cam slăbuţ, de-aia mă gândeam că ar fi fain să pice nişte tipe, astea au cam 4 MB fiecare Da' de unde să le iau, că parcul ăsta văd că nu le atrage? Şi nici n-am voie să schimb locaţia, ordinul a fost mai mult decât clar.

Mi-amintesc de zilele în care am făcut primele poze. Ce nătâng eram! Şi repezit, pe deaupra, ca toţi începătorii. Mă apropiam prea mult de susrsă, eram observat şi, astfel, pe cameră nu se mai înregistra nimic. Ardeam biţii degeaba. He-he, câte cucuie aveam şi atunci de la castanele încasate. Mda... Au fost vremuri grele, nu se mai lăsa nimeni pozat, se prinseseră toţi că vampirii nu le mai sar la beregată, ci le capturează sufletele cu o cameră digitală şi apoi le prelucrează cu un program special. Am fost printre primii în materia asta, lucram pentru cei mai bogaţi dintre vampiri şi toată ziua alergam dintr-un loc în altul. Asta până când ne-au scos în afara legii şi a trebuit să mă pierd pentru o vreme în mulţime.

Noroc că strânsesem destul mălai până atunci, suficient pentru a reuşi să pun la punct un sdistem propriu anti-paparazzi. Doar nu era să risc ca tocmai eu să ajung mic dejun pe tava lui Dracula...

Un miros puternic de vanilie mă trezeşte din visare. Era şi timpul. Dacă mai înaintam câţiva metri, m-ar fi observat. Sunt două tipe trăznet, stau pe burtă, în iarbă, faţă în faţă. Mmm... Vred că tocmai am găsit diferenţa de 8 MB care-mi lipsea. Trebuie să mă grăbesc, intensitatea luminii începe să scadă şi n-aş vrea să folosesc blitz-ul. Mă aşez în genunchi şi scot camera, fără nici cel mai mic zgomot. Blonda e chiar drăguţă, dacă n-aş fi aici în interes de seviciu, aş invita-o la o îngheţată. Ce să-i faci, nu le poţi avea pe toate, nu? Încadrez, focalizez şi apăs „Soul Capture". Pe toţi struţii şi bizonii Ultimului Imperiu! Au început să guiţe alarmele, tipele se ridică rapid din iarbă şi aleargă spre mine, arătîndu-mi insignele. Ştiam eu xă tre' să fie ceva senzori fotochimici prin preajmă, prea era puternic mirosul de vanilie. Asta e... Nătâng, da, se cheamă că am fost nătâng. M-am lăcomit şi lăcomia strică omenia.

Blonda mă înhaţă de-o aripă, de parcă aş fi un pui de-abia eclozat, după care mă înghesuie într-o maşină, se suie la volan şi porneşte în viteză pe străzile oraşului, cu sirenele urlînd. Mă simt ca la circ, toţi trecătorii se întorc curioşi să se uite după maşină. M-am făcut mic pe bancheta din spate, sperînd să se termine cât mai repede tot balamucul ăsta. Urăsc scenele cu public.

Îmi ia amprentele şi-mi spune să mă dezbrac. Ştiu ce urmează, dar nu-mi fac prea multe griji, pentru că stratul meu protector anti-fotocopiere este activ. Mă aşez pe locul marcat şi zâmbesc spre cameră. Ştiu sigur că, şi dacă peste fişierul meu ar da vreun hacher, tot n-ar putea să-l folosească. Antisolina din stratul protector face imposibilă o eventuală folosire ulterioară a imaginii în scopuri gastronomice.

Uf, m-am ales cu o amendă! Suma nu e barosană, dar aş fi preferat s-o păstrez în buzunarul meu. Asta e... Scot banii şi plătesc, apoi mi se dă drumul să plec. Am scăpat, în sfârşit, de blondă, şi-mi promit ca pe viitor să fiu mai exigent cu propriile-mi gusturi. Deşi, recunosc, blondele m-au fascinat dintotdeauna.

O după-amiază pierdută. Să văd ce-i voi spune celui care m-a angajat, tre' să mai trag de timp. Poate mai storc şi ceva bănişori de la el, să-mi acopăr cheltuielile neprevăzute de azi.

Mă duc acasă, m-a obosit stresul ăsta, nu mai am chef de nimic. Deschid uşa şi-mi ridic corespondenţa de pe jos. Facturi... chitanţe... Toată lumea vrea bani de la mine. Hopa! Ce-i asta? „Soul Protection Ltd. ... Vă aducem la cunoştinţă faptul că mâine, 12 aprilie a.c., expiră termenul de valabilitate a substanţei achiziţionate de dvs.,

Antisolin854X3. Dacă doriţi prelungirea acestui termen, vă rugăm să apelaţi numărul de telefon..."

Mâine, 12 aprilie... Mâine. .. Mă ţin cu greu să nu cad şi cred că m-am albit tot. Nici nu mai respir. AZI e mâine! AZI e 12 aprilie! Pe toţi creveţii din Mediterana! Stratul meu protector anti-fotocopiere... ha!

Pesemne că n-a avut efect nici cât o cremă de plajă... Mă simt ca un animal încolţit de vânători, care nu poate decât să-şi aleagă glonţul ucigaş.

ÎNTRE FILM ŞI SCIENCE-FICTION

Mihai TOLEA

Spre deosebire de western, SF-ul nu constituie un gen cinematografic omogen. Producţia importantă, reunită sub această etichetă, impune teme foarte diverse (călătoria în spaţiu şi cea în timp, lumile extraterestre, războiul lumilor, mutaţia, revolta tehnologică, evoluţia omenirii etc) în moduri narative foarte diferite: ficţiune speculaitvă, utopie, feerie ştiinţifică, space-opera, din rândul cărora ficţiunea politică, catastrofa planetară, ficţiunea politică, fantezia eroică sunt marjele ei sunt mai mult sau mai puţin fluctuante.

Apropiate de literatura SF, datorită temelor abordate, printr-o politică foarte limitată de împrumut (mai ales opere de Jules. Verne, Herbert George Wells şi Ray Bradbury) sau prin colaborări precise: H.G. Wells şi William Cameron Menzies pentru filmul „Viaţa viitoare" (1963), Richard Matheson şi Jack Arnold pentru „Omul care se micşorează" (1957), Arthur C. Clarke şi Stanley Kubrik pentru „Odiseea spaţială 2001"(1960), Ray Bradbury şi Jack Clayton pentru „Târgul tenebrelor" (1983) – filmele SF împrumută decoruri, personaje (Superman, Flash Gordon, Brick Bradford, Brabarella, Buck Roger) şi aventuri din benzile desenate şi din ilustraţii.

În anii '20, până la ascensiunea nazismului în Europa, cinematograful expresionist german fasonează figurile premonitorii ale genului, cu filme precum „Cabinetul doctorului Cagliari" (1919), „Golem" (1914 şi 1920), îi conferă, sub semnătură, lui Fritz Lang primele opere importante: „Mabuse, jucătorul" (1922), „Spionii" (1928) şi, mai ales, „Metropolis" (1927) şi „Femeia de pe Lună" (1929), care aduc în scenă primul robot într-o societate futuristă dezumaniată şi prima călătorie spaţială conformă cu stadiul de cunoştinţe ştiinţifice de moment. În Franţa, ca şi în fosta URSS, au loc tentative izolate în aceeaşi perioadă, strâns legate de diversele filme de avangardă: „Oraşul lovit de trăznet" (1924), şi „Parisul care doarme", „ Raza mortală", „Aelita" (1931).

În ceea ce priveşte Anglia, Alexander Korda produce o operă uimitoare, adaptată special pentru micul ecran de către Wolls - „Viaţa viitoare" (1936), care contribuie să legitimeze d.p.d.v. cultural genul promovat de către ilustrul romancier, prefigurînd în acelaşi timp, prin efectele sale speciale evoluţia cinematografiei SF. Dar această utopie socială sub formă de avertisment, în care se succede răszboiul mondial, întoacerea la barbarie şi venirea momentului atotstăpânirii raţiunii, constituie un epifenomen în domeniul ficţiunii speculative, dominată fără discuţie până atunci de cinematografia germană.

Mai pragmatică şi aflată într-o fază preştiinţifică, America dezvoltă încă de la începuturile cinematografiei vorbite o producţie importantă, divizată clar între două influenţe: cea a cinematografului expresionist german, pe de o parte (vezi „Frakenstein"/1931, „Insul doctorului Moreau"/1932, „Dr. Jeckyll şi dl. Hyde"/1933 şi „Omul invizibil"/1933), care va crea o lungă serie de savanţi nebuni şi de monştri, deveniţi rapid stereotipuri, iar pe de altă parte cei din benzile desenate cunoscute, din care se adaptează episoade de serial ca „Dick Tracy" (1936), „Flash Gordon" (1939) sau „Buck Rogers" (1939).

Cel de-al doila război mondial şi războiul rece care a urmat au reînnoit temele, făcînd din anii '50 o perioadă bogată, mai ales în rivinţa filmelor din categoria SF. În Japonia, oroarea atomică trezeşte monştrii epocilor imemoriale, ascunşi în adâncuri – „Godzilla" (1954), „Rolan" (1956); în acest timp, America îşi exorcizează spaimele, evocînd mutaţiile provocte de atom în interiorul genomului uman şi nonuman („Monştrii atacă oraşul" 1954, „Tarantula" 1955, „Omul care se micşorează" 1957, precum şi invaziile de extratereştri ameninţători („Obiectul venit din altă lume"/ 1952), „Războiul lumilor"/1953, „Farfuriile zburătoare atacă"/1956),

devenite cu atât mai amenințătoare cu cât aceştia îşi disimulează originea sub un înveliş uman („Meteorul nopţii"/1953, „Invadatorii de pe Marte" /1956, „Invadatorii profanatori de morminte" /1956). Dintr-o producţie tot mai mare şi mai mediocră ca realizare se detaşează „Ziua în care s-a oprit Pământul" (1951), film în care extraterestrul devine mesager al păcii şi simbol al armoniei universale, dar şi „Planeta interzisă" (1956), în care urmele unei civilizaţii extraterestre devin arme mortale pentru descoperitorii lor. În paralel, tema cuceririi spaţiului cosmic este reluată în filme cu un foarte realist mod de exprimare (vezi „Destinaţia Luna"/ 1950, „Cucerirea spaţiului"/1955); acelaşi lucru se întâmplă şi cu tema holocaustului nuclear („Cinci supravieţuitori"/ 1951, „Ultimul ţărm"/1959, „Panică pentru anul zero"/1962).

În acelaşi timp, producţia engleză de SF se repliază cu precădere pe serialele de televiziune: „Doctorul Cine?", „Quatermass", „Prizonierul" şi „Statul Damnaţilor" (toate difuzate între 1962 şi 1964).

Trei titluri sunt de ajuns pentru a revitaliza genul la sfârşitul anilor '60 şi pentru a retrasa toate drumurile care i se oferă: „Călătorie fantastică" (1966), „Planeta maimuţelor" (1967) şi, mai ales, „Odiseea spaţială 2001" (1968), nemuritorul film al regizorului Stanley Kubrick, care conţine în germene toată tematica de film SF a anilor ce vor urma – revenirea la *space opera*, evoluţia scăpată de sub control a ştiinţei şi tehnicii, integrarea omului în Univers, contactul cu inteligenţe extraterestre extrem de avansate.

Filmele unei prime perioade, marcată de îngrijorările proprii sfârşitului anilor '60, evocă fie universuri represive şi societăţi dereglate („THX 1138"/1969, „Portocala mecanică„/1971, „Soarele verde"/1973, „Zavdoz"/1974, „Rollerball"/1975), fie universuri în care ameninţarea unei grave dezordini ecologice planează asupra lumii („Alergare în tăcere"/1972, „Faza a IV-a"/1974).

Odată reînvigorat, genul devine curând teren privilegiat pentru experimentarea de noi tehnici cinematografice (trucaje optice, imagini concepute şi realizate pe computer), care reînnoiesc povestiri extrase din teme mai vechi: extraterestrul ucigaş („Alien"/1979, „Lucrul"/1981), supeeroul („Flash Gordon"/1980, „Blade Runner"/ 1982), andoizii nesupuşi („Lumea Vestului"/1973, „Saturn 3"/1980), călătoria spaţială („Star Trek"/1979), călătoria temporală („A fost mâine"/ 1980), holocaustul atomic („Ziua de apoi"/1983) şi conflictul intergalactic („Războiul stelelor"/1977). Alături de aceste superproducţii, care subliniază o întoarcere pronunţată spre evadare şi spectacol, se manifestă preocupări mai noi pentru problema comunicării cu inteligenţe extraterestre superioare („Întâlnire de gradul 3"/1977, „ET / Extraterestrul"/ 1982) şi spre realizarea unui univers informaţional paralel cu cel real („Tron"/1983, „Jocuri războinice"/ 1983).

În Franţa, cu excepţia câtorva comedii de interes minor, genul SF nu a avut realizări majore. În anii '60, însă, se manifestă un oarecare interes pentru el, în filme ca „Alphaville" (1965), „Fahrenheit 451" (1966), „Te iubesc, te iubesc" (1969) şi, mai recent, „Moarte în direct" (1979).

Cinematografia din Europa de Est, orientată mai degrabă spre social şi pedagogic decât spre spectaculos, a produs o singură operă de excepţie, celebrul film „Solaris" (1971), în regia lui Andrei Tarkowski.

Este destul de vizibil că genul are o orientare preponderent anglo-saxonă, Europa latină preferînd să abordeze prefigurarea viitorului său sub formele mai complexe dar şi mai tradiţional-ortodoxe ale alegoriei.

Semnal Editorial

Aurel CĂRĂŞEL

DICŢIONARUL BENZII DESENATE DIN ROMÂNIA

În 1996, doi autori craioveni îşi lansau volumele în foaierul Teatrului Naţional din Craiova, cu ocazia „Salonului Benzii Desenate", care se petrecea în Bănie, printre altele, şi datorită insistenţei unuia dintre ei, pasionat BeDe-fil şi important istoric al genului – subsemnatul (două tomuri de SF) şi **Dodo NIţĂ**, cu un fascinant „Dicţionar al Benzii Desenate din România", primul pe care-l văzusem până atunci. Acela avea un format A4 care aducea, cumva, a revistă şi era destul de subţirel, însă avea o calitate extraordinară - se citea asemenea unui roman; adică fără să-l mai laşi din mână. Combinaţia de text scurt biobliografic şi de reproduceri grafice după BD-urile autorilor trecuţi în revistă era fascinantă. Mai cu seamă pentru cineva care îşi trăise copilăria la umbra celebrilor „PIF", „MINITEHNICUS", „RAHAN", „VAILLANT" ş.a.

Finalul lui 2005 a adus din nou

pe scena unui „Salon BD" un dicționar – Dodo Niță și Virgil Tomuleț scot de această dată o ediție revăzută și adăugită a cărții din 1996, continuînd o deja reputată colecție în domeniu – „Argonaut". Într-un format mai mic, dar cu un număr spectaculos mărit de pagini – 342, noul dicționar aduce sub ochii cititorului un număr dublu de articole, în raport cu precedentul – 200 de desenatori, scenariști și animatori BD, români sau de origine română, traduși în românește. Să-l lăsăm însă chiar pe unul dintre autori, respectiv pe Dodo Niță, să ne explice de ce a fost nevoie de un asemenea gest editorial în anul deja încheiat 2005:

„Știați, de exemplu, că Ion Băieșu, autorul celebrului roman *Balanța* a scris și scenarii de benzi desenate? Dar că pictori reputați, precum Valentin Tănase și Albin Stănescu, au desenat și *michimauși*? Sau că mari creatori din Franța (Gotlib – vă mai amintiți de „inocentul" *Gai Lauron* din PIF?) sau Statele Unite (Stan Lee – cu toții am văzut filmele cu *Spiderman*, *X-Men* etc.) sunt de origine română?

Știați că artiști precum Sandu Florea, Livia Rusz, Mircea Arapu au fost nevoiți să plece din țară pentru a crea liber benzi desenate? Sau că autorii de BD au avut de suferit din pricina personajelor lor? Nicolae Batzaria, creatorul nemuritorului *Haplea*, a fost închis de comuniști și a murit în închisoare; scriitorul și caricaturistul Neagu Rădulescu a fost trecut la idex și interzis la publicare peste 20 de ani, pentru că făcuse benzi desenate cu *soldatul Neață* luptînd împotriva bolșevicilor; actorul și graficianul George Voinescu a fost urmărit și persecutat de securitate, așa încât nu a mai putut să publice BD și a trebuit să fugă în Franța..."

De ce o rubrică de carte BD într-o revistă de SF, vă veți întreba, poate... Simplu: printre autorii trecuți în revistă în paginile volumului apar destul de mulți scriitori de SF, scenariști sau co-scenariști sa chiar autori ai benzilor desenate apărute în revistele din țară - Horia Aramă, Ion Hobana, Marian Mirescu, Viorel Pîrligras, Mircea Sîntimbreanu ș.a.